

Mediawijsheid in de Praktijk

Een onderzoek naar de kloof tussen theoretische en praktische mediawijsheid in het gebruik van iCloud door Nederlandse jongvolwassenen

Master NMDC

Germano Meijer 3883477

MA Masterthesis MCMV10009

Universiteit Utrecht Michiel de Lange

April 2015

Samenvatting:

In deze masterthesis is onderzoek gedaan naar mediawijsheid van jongvolwassenen in de praktijk bij het gebruik van de dienst iCloud. Aanleiding van dit onderzoek is de gebeurtenis *The Fapping* waarbij naaktfoto's van honderden bekende mensen via iCloud online gelekt zijn. Mediawijsheidcompetenties zorgen ervoor dat mensen op de juiste manier met media om kunnen gaan. Door berichten zoals *The Fapping* en andere casussen waarbij er gevoelige data gelekt worden, lijkt het dat mediagebruikers vaak mediawijsheidcompetenties missen.

In deze thesis zal ik beargumenteren dat de definitie van mediawijsheid zowel binnen als buiten het wetenschappelijk discours te breed en te algemeen omschreven wordt. Aan de hand van een uiteenzetting van het begrip mediawijsheid en de mediawijsheidkennis onder jongvolwassenen zal ik laten zien dat de definitie van mediawijsheid veel dynamischer ingezet moet worden. Daarnaast zal ik de notie van mediawijsheid operationaliseren door mediawijsheidcompetenties volgens de wetenschappers Stanley Baran, James W. Potter, Howard Rheingold en de website *Mediawijzer.net* met elkaar te vergelijken.

Vervolgens zal ik aan de hand van van kwalitatief onderzoek onder jongvolwassenen in de leeftijdscategorie van 18 tot 30 jaar trachten de discrepantie tussen hun theoretische mediawijsheidcompetenties en het daadwerkelijk gebruik van deze competenties aan te tonen. De onderzoeksvraag die centraal staat in deze thesis is: "In hoeverre zijn Nederlandse jongvolwassenen mediawijs bij het gebruik van een clouddienst zoals iCloud op de smartphone en in hoeverre passen zij deze kennis toe in de praktijk?"

Keywords: Mediawijsheid, mediawijsheidcompetenties, cognitieve uitbesteding, iCloud, veiligheid.

Inhoudsopgave

1. The Fappinging: zijn jongvolwassen wel mediawijs?	5
2. Theoretisch Kader	12
2.1 Definities van mediawijsheid	12
2.2 Een dynamische benadering van Mediawijsheid	14
2.3 Mediawijsheid en de huidige generatie jongvolwassenen	16
2.4 Mediawijsheidcompetenties.....	17
2.5 Competenties buiten het academische veld.....	20
2.6 Mediawijheidcompetenties vergeleken.....	21
3. Mediawijsheid operationaliseren tot werkbare notie	24
4. Een gat tussen theorie en praktijk?	29
4.1 Dimensie: Gebruik	29
4.1.1 In staat zijn om iCloud in te stellen	29
4.1.2 In staat zijn om instellingen van iCloud aan te passen	30
4.1.3 In staat zijn om een goed en veilig wachtwoord te kiezen.....	30
4.1.4 In staat zijn om de gebruiksrisico's verbonden aan iCloud te beperken	31
4.2 Dimensie: Kritisch begrip	32
4.2.1 Weet wat iCloud is en hoe het werkt.....	32
4.2.2 Weet hoe iCloud goed beveiligd kan worden	33
4.2.3 Weet wat de gevaren zijn van iCloud	34
4.2.4 Herkent situaties waarin er kans is op misbruik van persoonlijke gegevens.....	35
4.3 Bevindingen	36
5. Conclusie	39
Bibliografie	42

Bijlagen	46
<i>1: Interviewvragen</i>	<i>47</i>
<i>2: Transcriptie Interview 1</i>	<i>50</i>
<i>3: Transcriptie Interview 2</i>	<i>60</i>
<i>4: Transcriptie Interview 3</i>	<i>72</i>
<i>5: Transcriptie Interview 4</i>	<i>82</i>

1. The Fapping: zijn jongvolwassen wel mediawijs?

“Thank you iCloud 🍕👹” (Dunst 2014), deze drie simpele woorden en twee emojis stuurde Hollywoodactrice Kirsten Dunst op 1 september 2014 via Twitter de wereld in. Hiermee reageerde ze op het verspreiden van haar naaktfoto's op 31 augustus via *imageboards* 4chan en AnonIB. Zij is niet de enige van wie privéfoto's op de fora zijn geplaatst. Met haar zijn nog meer bekende vrouwen slachtoffer geworden, waaronder Jennifer Lawrence, Mary Elizabeth Winstead, Kate Upton, Rihanna, Hillary Duff en Kim Kardashian. In de weken erop volgden werden steeds weer nieuwe foto's online gezet. De foto's verspreidden zich razendsnel over het internet via verschillende websites en fora zoals www.reddit.com/r/fapping/¹. De fora 4Chan en Reddit doopten dit fenomeen om tot *The Fapping*. Het is onduidelijk wie de term bedacht heeft, maar fap is een onomatopée voor het geluid dat masturberen maakt. Dit wordt veel op internet gebruikt als synoniem voor masturberen (Know Your Meme 2011).

In het populaire discours werd volop gespeculeerd hoe de “hackers” in staat zijn geweest om in het bezit te komen van de foto's (Cubrilovic 2014; Volkskrant 2014). Een van deze “hackers” vertelde anoniem via 4Chan dat hij de foto's via iCloud van de slachtoffers zou hebben bemachtigd (Volkskrant 2014). iCloud is een dienst van Apple die data - zoals contactpersonen, agenda's, notities, documenten en foto's - synchroniseert tussen je iPhone, iPad en iMac en een back-up maakt van je iPhone. Hierdoor kun je altijd en overal bij je bestanden en data en blijven deze bewaard in geval van diefstal of defect van je Apple apparaat (Apple 2014a). Apple heeft na een uitgebreid onderzoek bevestigd dat er inderdaad kwaadwillenden de iCloud-accounts van *celebrities* binnen gedrongen waren (Apple 2014b). Volgens het bedrijf echter waren er geen lekken in het systeem, maar was sprake van “a very targeted attack on user names, passwords and security questions, a practice that has become all too common on the Internet” (Apple 2014b). Hierbij wordt bijvoorbeeld het wachtwoord hersteld door de geheime vragen te beantwoorden die de gebruiker van iCloud heeft ingesteld (Dewey 2014). Ook andere methodes, zoals *social engineering* waarbij gebruik wordt gemaakt van bijvoorbeeld *phishing e-mails*, zouden gebruikt kunnen zijn om het wachtwoord van de celebrities afhandig te maken (Cubrilovic 2014)². Deze methodes zijn relatief gemakkelijk toe te passen door mensen die weinig tot geen kennis van hacken hebben. Het is dus belangrijk dat de gebruikers zorgvuldig omgaan met hun beveiliging, veilige wachtwoorden kiezen en niet makkelijk te raden “geheime

¹ Uiteindelijk werd onder druk de pagina van the Fapping van de website Reddit afgehaald en is deze niet meer bereikbaar.

² Voor deze werkwijze en andere relatief laagdrempelige hackmethodes om toegang te verkrijgen tot clouddiensten, kunt u mijn bachelorscriptie (Meijer, 2013:10) raadplegen.

vragen” instellen. Door deze kwestie is een discussie op gang gekomen over de vraag in hoeverre de celebrities ook zelf verantwoordelijk waren voor het lekken van de foto's (Mendelson 2014; Gray 2014). Zij hebben immers zelf de foto's gemaakt en deze vertrouwelijke privé-informatie aan de cloud toevertrouwd, terwijl hun accounts relatief gemakkelijk binnen te dringen waren.

Het is daarom van belang dat gebruikers van iCloud zich goed bewust zijn hoe zij de dienst gebruiken, welke data ze erop zetten en hoe het account beveiligd moet worden. Een gebruiker van een medium dus goed op de hoogte zijn van de karakteristieken en mogelijkheden van een medium en hoe hiermee adequaat om te gaan. Deze kennis over en vertrouwdheid met verschillende type media wordt in zowel het wetenschappelijke als in het populaire discours ook wel “mediawijsheid” genoemd. Mediawijsheid is volgens de Raad voor Cultuur “het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld” (Raad voor Cultuur 2005, 2). In het wetenschappelijke discours wordt volgens hoogleraar James Potter mediawijsheid gedefinieerd als het in staat zijn om media te gebruiken, analyseren, evalueren en te communiceren in de breedste zin van het woord (Potter 2010). Daarnaast hebben verschillende wetenschappers en instanties mediawijsheidcompetenties opgesteld (Potter 2013; Mediawijzer.net 2014; Rheingold 2012; Baran 2011). Als een gebruiker deze competenties bezit, dan is hij of zij volgens hen mediawijs. Deze competenties zal ik in het theoretische kader behandelen.

Maar kan een mens of mediawijs zijn of helemaal niet? Het Engelse woord voor mediawijsheid, *media literacy*, verduidelijkt dit wellicht. Een gebruiker heeft altijd een mate van *literacy* oftewel geletterdheid (Hobbs 1998, 20). Mediawijsheid kan dus gezien worden als een behendigheid die door ervaring en educatie verbeterd kan worden. Er is een mate waarin iemand mediawijs is. Het is dus geen zwart-wit gebied waarbij de conclusie getrokken kan worden dat iemand wel of niet mediawijs is. De definitie van mediawijsheid en de mediawijsheidcompetenties zijn zodanig opgezet dat ze toepasbaar zijn op alle type media. Maar daarnaast zijn er specifieke competenties en kennis die wel voor het ene medium nodig zijn, maar niet van toepassing hoeven te zijn op andere media. Hoe is dit bij iCloud? Over welke kennis en specifieke competenties moet een gebruiker van dit medium beschikken?

De synchronisatiedienst van Apple wordt standaard aangezet op het moment dat iCloud ingesteld wordt. Er wordt niet specifiek gevraagd om bepaalde data wel of niet te

synchroniseren. Al deze functionaliteiten gebeuren op de achtergrond zonder dat de gebruiker het doorheeft. Op het moment dat er data opgeslagen worden op de iPhone, dan worden deze direct gesynchroniseerd naar de cloud. Als er weer data van de iPhone verwijderd worden, dan worden zij ook van de cloud verwijderd³. Het is voor de gebruiker pas ná het instellen van iCloud mogelijk om het synchroniseren van bepaalde data, zoals notities, agenda of contactpersonen uit te zetten. De gebruiker moet hiervan wel op de hoogte zijn en weten waar dit aangepast kan worden. Ook is het van belang dat de gebruiker goed beseft dat er geen specifieke selectie gemaakt worden welke informatie wel of niet in de cloud opgeslagen mag worden. Zo kan de gebruiker bijvoorbeeld niet bepalen om de ene notitie wel en de andere notitie niet te synchroniseren.

Er is echter één uitzondering: de foto's. Hiervoor wordt namelijk gebruik gemaakt van de dienst *fotostream* die door Apple ontwikkeld is. Zodra een gebruiker een foto maakt, wordt deze direct naar fotostream geüpload. Fotostream is een service die wel onderdeel uitmaakt van iCloud, maar geen gebruik maakt van de vijf gigabyte aan gratis dataopslag die de gebruiker tot zijn beschikking heeft. In plaats daarvan biedt Apple de mogelijkheid om de foto's 30 dagen lang in fotostream te laten staan. De foto's worden dus niet automatisch gesynchroniseerd naar alle apparaten, maar doormiddel van fotostream heeft de gebruiker altijd toegang tot de foto's. De gebruiker heeft hierdoor 30 dagen de tijd om de foto's te downloaden naar een andere locatie, zoals computer of laptop. De gebruiker is vervolgens zelf verantwoordelijk of hij of zij de foto's ook op een ander apparaat wil downloaden. Door deze functionaliteit werkt het verwijderen van foto's ook anders dan bij de andere onderdelen van iCloud. Als er een foto op de iPhone van de gebruiker verwijderd wordt, dan blijft de foto nog in fotostream staan totdat de 30 dagen verstreken zijn. Om een foto dus volledig te verwijderen moet de foto én van het apparaat verwijderd worden én vanuit fotostream. Als een gebruiker een foto wil verwijderen, dient deze dus twee keer verwijderd te worden. Daarnaast blijkt in de praktijk dat foto's vaak langer dan 30 dagen bewaard blijven (MacRumors 2014; Onemorething 2012). Hierdoor blijven foto's vaak veel langer bewaard dan dat Apple op haar eigen website aangeeft (Apple 2014a).

Om problemen zoals bij The Fapping te voorkomen zijn er dus specifieke competenties en kennis nodig over het medium zelf. Hadden de slachtoffers van The Fapping deze kennis niet? Een deel van de slachtoffers van The Fapping is nog jong en een enkeling was ten tijde dat de foto's werden gemaakt, zelfs nog niet volwassen (Johnston 2014). Met andere woorden, een

³ Het is onduidelijk of de data ook écht van de servers verwijderd wordt en nooit meer te achterhalen is. Dit is nergens op de websites van Apple terug te vinden.

deel van de slachtoffers valt in de zogenoemde *Millennials* of *Generation Y*. Dit zijn jongvolwassenen, geboren tussen 1982-2001, de *digital natives*, die opgegroeid zijn met nieuwe mediatechnologieën zoals internet, computers en smartphones (Howe & Strauss 2000). Daarnaast zijn er tegenwoordig allerlei initiatieven op scholen om jongeren en jongvolwassenen “mediawijzer te maken” (Wester & Smeets 2011, 43-44) en worden er online en op televisie allerlei campagnes gevoerd om mensen meer bewust te maken over internetveiligheid. Zo organiseert de Nederlandse overheid ieder jaar de campagne “Alert Online” (Rijksoverheid 2013). Daarnaast is er een leermiddelenbank over mediawijsheid opgezet voor onderwijs (Fokkens 2015). Ook in het wetenschappelijk discours worden jonge mensen gezien als “capable, resilient and active in their choices as both media consumers and as creative producers” (Hobbs 2011, 422). Je zou verwachten dat deze groep jongeren in het algemeen erg vertrouwd zijn met nieuwe technologieën als de Cloud en over genoeg mediawijsheid beschikken om hiermee verantwoord om te kunnen gaan. Daarom roept The Fapping de vraag op of, ondanks voorlichting, onderwijs en campagnes, (jonge) mensen inderdaad wel mediawijs genoeg zijn om adequaat met deze nieuwe diensten om te gaan.

Uiteraard lopen bekende en vermogende personen veel meer kans om slachtoffer te worden van een hacker dan een willekeurige iCloud gebruiker. Toch lijken ieder jaar steeds meer mensen slachtoffer te worden van een hack. Zo werd in augustus 2014 de inloggegevens van ruim één miljard online gebruikers wereldwijd online gezet, waaronder ruim één miljoen Nederlanders (Schellevis 2014). Ook Ebay werd gehackt waardoor er van ruim 140 miljoen klanten alle gegevens openbaar op internet te vinden waren (Pagliery 2014). En dit is maar een kleine greep uit het aantal incidenten die er in de afgelopen jaren zijn geweest (McGregor 2014). En uit recent onderzoek van Ponemon Institute, een onafhankelijk onderzoeksbureau over privacy, dataprotectie en informatiebeveiliging, blijkt dat bijna de helft van de Amerikaanse bevolking weleens gehackt is (Ponemon Institute 2014). Er lijkt dus een discrepantie te bestaan tussen de mediawijsheid die jongvolwassenen in theorie leren en de mediawijsheid die ze in de praktijk toepassen.

Daarom richt mijn onderzoek zich op de vraag of jongvolwassenen in de leeftijdscategorie 18 tot 30 jaar inderdaad mediawijs zijn wat betreft het gebruik van de dienst iCloud en of zij deze theoretische kennis ook daadwerkelijk toepassen in de praktijk. De onderzoeksvraag en deelvragen die hierbij centraal staan, luiden als volgt:

Onderzoeksvraag:

In hoeverre zetten Nederlandse jongvolwassenen hun theoretische kennis op het gebied van mediawijsheid ook in praktijk in bij het gebruik van een clouddienst zoals iCloud op hun smartphone?

Deelvragen:

- *Wat is mediawijsheid?*
- *Wat is het verschil tussen mediawijsheid in het algemeen en mediawijsheid bij clouddiensten?*
- *Hoe mediawijsheid zijn Nederlandse jongvolwassenen?*
- *Hoe kan mediawijsheid gemeten worden?*

Om antwoord te krijgen op bovenstaande vragen, is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd aan de hand van semigestructureerde interviews met Nederlandse jongvolwassenen volgens de methode van Baarda et. al (2001). Voorafgaand aan ieder interview is een korte ongestructureerde observatie gedaan (Baarda, et al. 2001, 93-95), waarbij de geobserveerde een aantal taken moest uitvoeren op een iPhone. Bij het kiezen van de methode is rekening gehouden met de tijd die het kost om een onderzoek op te stellen, uit te voeren en te evalueren. Vanuit haalbaarheid is een onderzoek gedaan gebaseerd op interviews met vier Nederlandse jongvolwassenen uit generatie Y.

Voordat ik de interviews heb afgenomen, is er literatuuronderzoek gedaan naar mediawijsheid. Na analyse van mediawetenschappelijke teksten van Stanley Baran (2011), Sonia Livingstone (2004), Renee Hobbs (2011), James W. Potter (2010) en Howard Rheingold (2012) heb ik getracht om het begrip mediawijsheid te definiëren en uiteen te zetten. Ook diende deze literatuur om verklaringen en argumenten te formuleren bij het uitwerken van de interviews. Voorts is een korte verkenning gedaan naar de theorie over herconfiguratie van het brein bij nieuwe media aan de hand van teksten van mediafilosoof Jos de Mul. Met als doel om te beargumenteren waarom het begrip mediawijsheid dynamischer begrepen moet worden.

Relevantie

Met dit onderzoek hoop ik een bijdrage te leveren aan de discussie omtrent mediawijsheid en de toepassing hiervan in de praktijk. Dit tracht ik te doen door de notie van mediawijsheid aan te scherpen in het wetenschappelijk discours. Er is al veel onderzoek gedaan naar mediawijsheid (Potter 2010, 675). Een zoekopdracht naar de Engelse term *media literacy* in Google Scholar geeft ruim anderhalf miljoen resultaten. Deze onderzoeken richten zich echter vooral op de

theorie, waarbij allerlei competenties beschreven worden zoals “kritisch begrip” en “gebruik”, maar waarbij minder aandacht geschonken wordt aan de praktijk. Als mensen zich niet mediawijs gedragen, kan dit de indruk wekken dat zij niet mediawijs zijn, terwijl ook sprake zou kunnen zijn van een andere oorzaak. Daarom wil ik onderzoeken of er een discrepantie bestaat tussen mediawijsheid en de toepassing hiervan in de praktijk.

De definities van mediawijsheid uit het wetenschappelijke en populaire discours, zoals hiervoor op pagina 6 uiteengezet, benaderen mediawijsheid erg breed en algemeen. Mediawijsheid is door de jaren heen met de komst van computers en internet verandert (Livingstone 2004, 12). Daar waar mediawijsheid bij radio, televisie en krant voornamelijk ging om het kritisch reflecteren op de media, zijn er met de nieuwe media vele nieuwe mediawijsheidcompetenties bijgekomen, doordat mediagebruikers niet enkel consumenten zijn maar ook producenten zijn geworden (Martens 2010, 1). Er bestond tot nu toe geen enkele technologie die op zo'n grote schaal, door zoveel mensen en op zoveel plekken is geadopteerd, wat voor grote veranderingen gezorgd heeft op het gebied van mediawijsheid (Coiro, et al. 2014, 2-3). Deze veranderingen hebben ervoor gezorgd dat het domein mediawijsheid veel complexer is geworden (ibid, 12). Toch lijken sommige wetenschappers de complexiteit van het veld mediawijsheid te onderschatten. Zo stelt mediawetenschapper Renee Hobbs dat het veld mediawijsheid veel complexer is dan wat hoogleraar Potter doet vermoeden in zijn werk *The State of Media Literacy* (Hobbs 2011, 420). Daarnaast komen er steeds meer nieuwe media bij, die ook allemaal om nieuwe gebruikerskennis vragen. Mediawijs is daarom niet alleen een algemene bekwaamheid van een gebruiker, maar is ook afhankelijk van het specifieke medium waarvan gebruik wordt gemaakt (Livingstone 2004, 12). Dit is ook terug te zien in het voorbeeld van iCloud dat ik hierboven uiteengezet heb. Het gebruik van iCloud vereist specifieke kennis over het in en uitschakelen van de functionaliteiten en daarnaast ook hoe fotostream exact werkt. Indien de slachtoffers van The Fappening mediawijs omgingen met iCloud, zou het alsnog mogelijk zijn dat zij slachtoffer zouden worden als ze geen specifieke kennis over fotostream bezaten. In dit onderzoek wil ik dan ook de term mediawijsheid aanscherpen door aan te tonen dat mediawijsheid een veel dynamischer fenomeen is dan in het huidige discours meestal wordt aangegeven.

Tot slot tracht ik een bijdrage te leveren aan de discussie omtrent de veiligheid van clouddiensten. Ik wil laten zien wat de risico's zijn bij het overleveren van data aan technologie zoals de automatische synchronisatiedienst van Apple. Tot op heden wordt er over deze risico's, zowel in het wetenschappelijke als in het populaire discours, voornamelijk gesproken als items over privacy, betrouwbaarheid en veiligheid. Uiteraard zijn deze topics erg belangrijk,

maar er wordt weinig gesproken over de mediawijsheid die de gebruiker zelf moet hebben bij het gebruik van clouddiensten. De eindgebruiker is namelijk ook voor een deel zelf verantwoordelijk voor zijn of haar data en het gebruik van technologieën als iCloud. Daarom is het van belang om in kaart te brengen over welke competenties de gebruiker moet beschikken om mediawijs om te gaan met deze dienst. Dit onderzoek is actueel en noodzakelijk, aangezien inmiddels 90% van de internetgebruikers gebruik maakt van een clouddienst als iCloud (Danova 2014).

2. Theoretisch Kader

Nu de strekking en opzet van deze thesis duidelijk zijn, zal ik de definitie mediawijsheid bespreken en aangeven waarom een algemene benadering van deze definitie problematisch is. Vervolgens zal ik de mediawijsheid waarover de huidige generatie van jongvolwassenen beschikt, bespreken. Tot slot zal ik een overzicht geven van mediacompetenties die volgens verschillende wetenschappelijke en populaire bronnen voorwaarden zijn voor mediawijs gedrag. Dit hoofdstuk dient als theoretisch kader, maar ook als startpunt voor het operationaliseren van de term mediawijsheid tot een werkbare notie.

2.1 Definities van mediawijsheid

In 1993 is tijdens de *National Leadership Conference on Media Literacy* is een definitie van mediawijsheid geformuleerd die inmiddels in veel wetenschappelijke literatuur overgenomen is (Livingstone 2004, 3; Potter 2010, 679). In het verslag van deze conferentie wordt mediawijsheid als volgt omschreven: “A media literate person and everyone should have the opportunity to become one can decode, evaluate, analyze and produce both print and electronic media. The fundamental objective of media literacy is critical autonomy in relationship to all media” (Aufderheide 1993, 1). Deze definitie - waarbij het decoderen, evalueren, analyseren en produceren van media centraal staan als elementen van mediawijsheid - is erg gericht op de bekwaamheid die een persoon zou moeten bezitten en het kritische standpunt dat een gebruiker in zou moeten nemen ten opzichte van media. Deze bekwaamheid moet zich, volgens hoogleraar communicatiestudies Aufderheide, door het gebruik van media ontwikkelen bij de gebruikers. In deze definitie wordt het produceren van media wel genoemd, maar ligt de nadruk vooral op het evalueren, analyseren en decoderen van media. Het daadwerkelijke gebruik van media lijkt in deze definitie minder belangrijk te zijn dan het kritisch reflecteren over media.

Ook andere academici zien mediawijsheid voornamelijk als het in staat zijn om media kritisch te kunnen beoordelen. In hun definities lijkt het praktische gebruik van media een kleinere rol te spelen. Zo stelt mediawetenschapper Renee Hobbs dat mediawijsheid bekwaamheid is in toegang, analyseren, evalueren en communiceren in een grote verscheidenheid van vormen (2001, 45). In dezelfde lijn stellen wetenschappers Silverblatt en Eliceiri dat mediawijsheid een “critical-thinking skill that enables audiences to decipher the information that they receive

through the channels of mass communications and empowers them to develop independent judgments about media content” (1997, 48). Ook bij deze definitie ligt de nadruk op het kritisch beoordelen van mediaberichten. Echter, over het toepassen van deze competenties in de praktijk wordt niet gesproken. De hoogleraren Dennis Adams en Mary Hamm stellen dat mediawijsheid in staat stelt om persoonlijke betekenis te geven aan visuele en verbale symbolen die mensen in het dagelijkse leven op televisie, reclame, film en digitale media waarnemen. Mensen moeten niet enkel informatie kunnen decoderen, maar ook in staat zijn om als kritische denkers media te begrijpen en te produceren (2001, 33).

Ook buiten het academische veld zijn er door educatieve instellingen en overheidsinstanties vele initiatieven genomen en talloze teksten gepubliceerd op het gebied van mediawijsheid (Hobbs 2011, 420), vaak met als doel mensen mediawijsheid bij te brengen. Een groot gedeelte van deze onderzoeken die buiten het wetenschappelijke circuit geschreven zijn, zouden erkend moeten worden door het academische veld (ibid, 424). Volgens mediawetenschapper Hobbs, een gerespecteerde naam binnen het veld van mediawijsheid, leveren deze initiatieven en onderzoeken buiten het wetenschappelijk domein namelijk een significante bijdrage aan de begripsvorming omtrent mediawijsheid.

Zo is er in America de educatieve organisatie *Center for Media Literacy (CML)* dat zich zowel nationaal als internationaal bezig houdt met mediawijsheid. Volgens deze instantie beïnvloeden media niet alleen onze cultuur, maar zijn ze onderdeel van onze cultuur (CML 2008, 42). Het is daarom van belang, volgens het CML, om als mediagebruiker competent, kritisch en wijs te zijn in alle type media, zodat de gebruiker de volledige controle heeft op de interpretatie van dat wat hij via de media ziet (ibid, 21). Ook in Nederland zijn er soortgelijke initiatieven. Zo is er een wettelijk adviesorgaan dat de regering en het parlement adviseert op het gebied van kunst, cultuur en media. Mediawijsheid is een van de belangrijke onderwerpen waarover dit orgaan adviesrapporten heeft geschreven. In deze rapporten wordt mediawijsheid omschreven als “het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld” (Raad voor Cultuur 2005, 2). Zij stellen dat burgers, naast de overheid, steeds meer verantwoordelijk zijn voor zichzelf en hun rol in de samenleving. Deels is dit een autonoom proces waarbij burgers zelf keuzes maken, maar deels roept het beleid van de overheid ook op tot zelfredzaamheid. Daarom moeten burgers, om optimaal te kunnen deelnemen aan een media doordrenkte maatschappij, mediawijs zijn (2005, 2).

De bovenstaande definities laten zien dat de term mediawijsheid erg breed en algemeen benaderd wordt. Dit heeft als voordeel dat het daardoor ook breed toepasbaar is op media in het algemeen. Maar zoals ik in de inleiding al beargumenteerd heb, is mediawijsheid geen begrip dat te algemeen toegepast moet worden. Elk medium vraagt namelijk om een specifieke benadering wat betreft mediawijsheid. Ook bij iCloud is dit van belang, aangezien ook dit medium mediums specifieke eigenschappen heeft. Ik stel daarom voor om mediawijsheid op een meer dynamische manier te benaderen. Dit zal ik in het volgende hoofdstuk beargumenteren aan de hand van de theorie cognitieve uitbesteding van techniekfilosoof Jos de Mul. De theorie van Jos de Mul dient daarnaast als mogelijke verklaring voor de uitkomst van de bevindingen van dit onderzoek.

2.2 Een dynamische benadering van Mediawijsheid

In onze samenleving ligt er meer informatie binnen handbereik dan ooit te voren. Uit onderzoek van professoren Hilbert en López blijkt dat we dagelijks 174 kranten aan informatie verwerken (2011). Er wordt daarom gesteld dat er een *information overload* is (Broder 2013; Davidson 2012; Berger 2011) wat kan leiden tot informatiestress en infobesitas (Bloem, et al. 2012, 6). Dit probleem lijkt relatief nieuw maar blijkt echter een probleem van alle tijden te zijn. Toen 10.000 jaar geleden het steentijdperk overging in een agrarische samenleving, werd de samenleving in korte tijd veel complexer. Er ontstond een toename aan kennis en nieuwe technologieën en daarmee een toename aan de te verwerken informatie. Volgens techniekfilosoof Jos de Mul is er “[i]n de evolutie van de mensheid [...] één strategie bijzonder effectief en efficiënt gebleken en dat is het uitbesteden van informatiebeheer aan artefacten” (2014, 102). Hij noemt dit cognitieve uitbesteding. Deze uitbesteding zorgde voor de ontwikkeling van het schrift om een deel van de geheugenfunctie van de mens over te nemen (de Mul 2014, 102). De mens moest nieuwe vaardigheden aanleren, zoals lezen en schrijven, om hiermee om te kunnen gaan. Om kennis te kunnen begrijpen en toe te passen had men bepaalde vaardigheden nodig, anders zou men alleen verkeerde conclusies trekken.

In onze huidige tijd besteden wij ons denkproces uit aan de computer. Daarom kan de ontwikkeling van de computer ook gezien worden als een nieuwe fase in het proces van cognitieve uitbesteding (ibid, 103). De mens moet zich nieuwe digitale vaardigheden aanleren. Het uitbesteden van informatiebeheer zorgt er niet voor dat de hersenen van de mens minder te doen krijgen. Onze hersenen van de mens moeten op een andere manier gebruikt worden om de nieuwe digitale vaardigheden aan te leren en te gebruiken. Volgens de Mul vindt er een

herconfiguratie plaats van ons brein onder invloed van een nieuw medium. “Het gevaar is niet zozeer gelegen in de cognitieve uitbesteding als zodanig, maar in gebrek aan inzicht in de precieze aard en werking van die uitbesteding” (ibid, 108). Volgens Jos de Mul moet er inzake risicovragen bij het gebruik van een nieuwe technologie, ook gekeken worden naar de kennis en kunde van de gebruiker.

Ook de cloud kan gezien worden als een cognitieve uitbesteding. De mens hoeft namelijk niet om de zoveel tijd de data van zijn smartphone op een ander systeem op te slaan, te synchroniseren en te back-uppen. Dit hele proces wordt nu uitbesteed aan de cloud. Wel moeten hiervoor nieuwe vaardigheden worden aangeleerd en kennis vergaard. Hierbij is onder andere te denken aan de configuratie van de cloud, het onderhoud, de beveiliging en de werking. Zonder deze kennis en een goede omgang met een dienst als iCloud kunnen zich namelijk situaties gaan voordoen waarbij bijvoorbeeld gegevens van een gebruiker openbaar gemaakt kunnen worden door kwaadwillende personen.

Daarnaast staan huidige gebruikers van nieuwe media, in tegenstelling tot vroeger, nog voor een andere uitdaging. Het aantal nieuwe technologieën en daarmee het aantal cognitieve uitbestedingen is veel groter. Naast de vaardigheden die de cloudgebruikers voor iCloud moeten ontwikkelen, moeten ze zich ook vaardigheden voor vele andere media eigen maken. Zo ontstaat door grote kwantiteit aan media in het huidige tijdperk, ook een grote hoeveelheid aan inlogaccounts met gebruikersnamen en wachtwoorden. Je zou dus kunnen verwachten dat de grote hoeveelheid aan informatie die wij dagelijks tot ons krijgen en de toename van steeds meer persoonlijke informatie en wachtwoorden, leidt tot *information overload*.

Het voorgaande doet vermoeden dat er nieuwe kennis en vaardigheden opgedaan moeten worden bij cognitieve uitbesteding aan een nieuw medium. Elk medium heeft andere eigenschappen, waardoor niet elk medium dezelfde kennis en vaardigheden vereisen. Als er dus gekeken wordt of een persoon mediawijs is of niet, kan dit dus per medium verschillen. Uiteraard kan er wel overlap zijn in de kennis en vaardigheden die benodigd zijn bij de verschillende media, maar evenzogoed kunnen er ook verschillen zijn. Zo is de kennis dat foto's minimaal 30 dagen in iCloud bewaard blijven, ook al zijn ze van de telefoon verwijderd, een specifieke kenmerk die alleen van toepassing is op iCloud. Daarnaast zijn er wellicht mediawijsheidcompetenties die voor iCloud niet van belang zijn, terwijl deze wel van belang zijn voor andere media. Denk bijvoorbeeld aan bepaalde competenties die nodig zijn voor het produceren van social media, maar die geen rol spelen bij het gebruik van de cloud, aangezien

met de cloud niet wordt geproduceerd. Bij het operationaliseren van mediawijsheid tot een werkbare notie zal ik daarom rekening houden met specifieke competenties die benodigd zijn voor iCloud. Maar voordat ik de mediawijsheidscompetenties behandel, zal ik eerst ingaan op de theoretische mediawijsheidskennis bij jongvolwassenen. Hiermee wil ik het mediawijsheidsniveau van de huidige generatie jongvolwassenen in beeld brengen. Dit is van belang om later in deze thesis de hoofdvraag te kunnen beantwoorden.

2.3 Mediawijsheid en de huidige generatie jongvolwassenen

De huidige generatie jongvolwassenen worden *digital natives* genoemd, wat inhoudt dat zij opgegroeid zijn met nieuwe media - zoals computers, social media, internet en *smartphones* (Prensky 2001, 2) en daarom de vaardigheden lijken te beschikken om deze technologieën te gebruiken (Palfrey & Gasser 2008, 2). Dat wil nog niet zeggen dat deze vaardigheden voldoende zijn om nieuwe technologieën zoals de cloud ook 'mediawijs' te gebruiken. Van belang is dat jongvolwassenen mediawijsheidscompetenties aanleren (ibid, 181). Deze competenties kunnen zelf al doende aangeleerd worden, of door educatie thuis en op school, campagnes online of op televisie (Considine, et al. 2009, 475).

Online zijn er verschillende initiatieven van de overheid. Zo zijn er speciaal voor ouders, kinderen en scholen de websites: Digivaardig.nl, Digibewust.nl⁴, MijnDigitaleWereld.nl, Medialessen.nl, Mediawijzer.net, Mijnkindonline.nl en Oudersonline.nl (Berg, et al. 2010, 35). Deze websites hebben als doel om informatie en lespakketten over mediawijsheid voor ouders, kinderen en onderwijs ter beschikking te stellen. De website Mediawijsheid.nl⁵ heeft een uitgebreid aanbod aan bijvoorbeeld lesmaterialen, protocollen, stappenplannen voor scholen (Mediawijsheid.nl 2015). Deze leermiddelenbank over mediawijsheid is speciaal voor het onderwijs door de overheid opgezet (Fokkens 2015). Aangezien er nog geen verplicht vak mediawijsheid bestaat, mag elke school zelf bepalen wat voor invulling zij aan onderwijs over mediawijsheid geeft (Wester & Smeets 2011, 1). Dit maakt het lastig vast te stellen wat voor minimale mediawijsheidskennis ervan jongeren verwacht wordt.

⁴ Digibewust is tegenwoordig verder gegaan als Veiliginternetten.nl

⁵ Deze website is een initiatief van Mediawijzer.net

Wel zijn er verschillende onderzoeken gedaan om de theoretische mediawijsheidkennis van de Nederlandse jongeren in kaart te brengen. Uit onderzoek in opdracht van Mediawijzer.net blijkt dat de meeste scholen, zowel primair als voortgezet onderwijs, veel aandacht aan mediawijsheid besteden en deze aandacht lijkt ieder jaar te stijgen (Wester & Smeets 2011, 32). Daardoor zijn de Nederlandse jongeren relatief mediawijs (Wester & Smeets 2011; Berg, et al. 2010). Daarnaast blijkt dat “[d]e opleiding en de leeftijd van de jongeren [...] een belangrijke voorspeller van de mediavaardigheden [is]; hoe ouder het kind, hoe meer praktische en informatievaardigheden deze bezit” (Berg, et al. 2010, 44). Opvallend is verder dat uit onderzoek blijkt dat, wanneer jongeren gevraagd wordt naar de strategische mediawijsheidvaardigheden, zij deze wel kunnen benoemen, maar deze vaak niet in praktijk brengen, volgens het onderzoek van Berg et al. (ibid, 43-44).

Uit de bovengenoemde onderzoeken blijkt dus dat jongvolwassenen redelijk op de hoogte zijn van nieuwe media en haar gebruik, gezien alle aandacht die hieraan wordt besteed op scholen, door overheid en ouders. Er is echter geen algemene methode waarop mediawijsheid op scholen in Nederland wordt onderricht. Zo heeft Mediawijzer.net heeft vele lesmethodes ter beschikking waarvan scholen gebruik kunnen maken. Dat maakt het moeilijk om te bepalen of er een algemeen niveau van mediawijsheid onder jongvolwassenen is. Wel valt op dat hoe hoger het opleidingsniveau en de leeftijd van een student is, hoe hoger de theoretische mediawijsheid kennis. Nu het niveau van de theoretische mediawijsheidkennis is uiteengezet, wordt er in de volgende hoofdstuk de mediawijsheidcompetenties besproken die volgens wetenschappers en educatieve instellingen voorwaarde zijn voor mediawijsheid.

2.4 Mediawijsheidcompetenties

In het academisch veld wordt niet alleen aandacht besteed aan het definiëren van wat mediawijsheid is, er zijn ook academici die de competenties beschrijven waarover een mediagebruiker zou moeten beschikken om mediawijs te zijn. Zo heeft mediawetenschapper James Potter een boek geschreven over mediawijsheid waarin hij een set competenties opstelt die benodigd zijn om mediawijs te zijn (2013). Volgens Potter gaat mediawijsheid over het hebben van controle over het gebruikte medium en over het kunnen maken van een onderscheid tussen de eigen wereld en de door de media geconstrueerde wereld (ibid, 10). Dit moet, volgens Potter, een gebruiker beter in staat stellen om door het informatieaanbod te

navigeren en de voor hem juiste informatie te kiezen (ibid, 19). Om dit te kunnen, dient de gebruiker over een aantal vaardigheden te beschikken zie tabel 1.

- *Analysis: breaking down a message into meaningful elements*
- *Evaluation: judging the value of an element; the judgment is made by comparing a message element to some standard*
- *Grouping: determining which elements are alike in some way; determining how a group of elements is different from other groups of elements*
- *Induction: inferring a pattern across a small set of elements, then generalizing the pattern to all elements in the set*
- *Deduction: using general principles to explain particulars*
- *Synthesis: assembling elements into a new structure*
- *Abstracting: creating a brief, clear, and accurate description capturing the essence of a message in a smaller number of words than the message itself*

Tabel 1: De zeven competenties volgens Potter (2013, 19)

Als we deze zeven competenties, *analyse, evalueren, groeperen, inductie, deductie, synthese en abstraheren* bekijken, valt op dat het om competenties gaat die de gebruiker in staat stelt om media te kunnen beoordelen. Deze competenties helpen de gebruiker positie te nemen ten opzichte van een medium en vallen daarom allemaal onder de noemer “kritisch begrip”. De competenties helpen in principe niet om op een juiste manier met een medium om te gaan.

Mediawetenschapper Stanley Baran gaat nog een stapje verder in zijn boek “Introduction to Mass Communication: Media Literacy and Culture” (2011). Met dit boek probeert hij jongeren aan te sporen tot een actieve mediaconsumptie, waarbij goede kennis primair is om te begrijpen welke rolde media spelen in het vormgeven van cultuur. Volgens hem is mediawijsheid de bekwaamheid om elke vorm van gemedieerde communicatie effectief en efficiënt te begrijpen en te gebruiken (Baran 2011, 21). Baran stelt dat een mens acht mediawijsheidcompetenties moet hebben in een maatschappij waar massamedia een fundamentele rol spelen. Hij haalt hierbij de mediawetenschapper Art Silverblatt (Silverblatt 2008) aan die er zeven gedefinieerd heeft en voegt er één competentie aan toe (zie tabel 2).

- *Critical thinking: Kritisch reflecteren over media om zo een onafhankelijk oordeel te kunnen vellen.*
- *Understanding Process: Begrijpen hoe massacommunicatiemediawerken en hoe ze*

zich tot elkaar verhouden.

- *Awareness*: Begrijpen wat de impact van media op de maatschappij en het individu kan zijn.
- *Strategies*: Begrijpen hoe media strategisch ingezet kunnen worden om een bepaalde betekenis, context of effect te creëren. Zonder deze vaardigheid geven wij zelf geen betekenis aan een bepaald bericht, maar wordt er een betekenis door de maker aan ons “opgedrongen”. Denk bijvoorbeeld aan filmen of fotograferen vanuit een bepaalde hoek.
- *Understanding media content*: Media content ook kunnen zien als tekst die inzicht biedt in cultuur.
- *Consume*: De bekwaamheid bezitten om van mediacontent te genieten, begrijpen en te waarderen.
- *Development Skills*: Niet alleen de vaardigheden hebben om content te kunnen consumeren, maar ook vaardigheden hebben om mediacontent te kunnen produceren.
- *Ethical moral obligation*: Begrijpen dat mediaproducten ethisch morele verplichtingen hebben.

Tabel 2: De acht competenties volgens Baran (2011, 27-30)

Baran lijkt met deze competenties een bredere scope te kiezen die naast *interpretatie* ook handvaten biedt voor het gebruik van een medium. Volgens hem is mediawijsheid vooral van belang omdat massamedia een grote rol spelen bij “creating and maintaining the culture that helps define us and our lives” (Baran 2011, 26-27). Het is daarom van belang dat we in staat zijn om media kritisch te begrijpen en op te reflecteren. Vijf van de acht competenties die Baran noemt, namelijk *critical thinking*, *understanding process*, *understanding media content*, *awarenes* en *ethical moral obligation*, kunnen gegroepeerd worden onder de noemer “kritisch begrip”. De overige drie vaardigheden laten zich niet groeperen. De competentie *strategies* gaat over het strategisch inzetten van het medium. De vaardigheid *consume* is vooral van belang bij iCloud in de omgang met het medium. De vaardigheid *creating content* is daarentegen niet van toepassing op iCloud, aangezien er door middel van de cloud geen content gecreëerd wordt.

Ook mediawetenschapper Howard Rheingold lijkt in *Net Smart: How to thrive online* (2012) meer aandacht te besteden aan het daadwerkelijke gebruik van een medium. In zijn boek heeft hij mediacompetenties opgesteld aan de hand van wat hij in de praktijk heeft geleerd. Het boek is geen uitgebreide beschrijving van wat mediawijsheid precies is, maar is volgens Rheingold een leidraad om de lezer te helpen zich staande te houden in de huidige overvloed aan internet,

social media en andere nieuwe media. Hij hecht daarom een groot belang aan mediawijsheid: “knowing how to make use of online tools without being overloaded with too much information is, like it or not, an essential ingredient to personal success in the twenty-first century” (ibid, 2). Ook volgens Rheingold is mediawijsheid een *skill* die aangeleerd kan worden. Hij heeft vijf competenties opgesteld waaraan een mediawijs persoon moet voldoen, zie tabel 3.

- *Attention*: De aandacht die nodig is om ons te kunnen focussen op belangrijke informatie binnen de overvloed aan informatie die we dagelijks over ons heen krijgen.
- *Participation*: Het deelnemen aan verschillende type media, zoals bloggen, social media kanalen et cetera. En hieraan content kunnen toevoegen.
- *Collaboration*: Deelnemen en waarde toevoegen aan samenwerkingsverbanden, vaak in een vorm van een netwerk.
- *Crap detection (the critical consumption of information)*: In staat zijn om informatie en bronnen goed te kunnen beoordelen op betrouwbaarheid.
- *Network smarts*: Op de hoogte zijn van netwerken, hoe deze werken en weten hiermee om te gaan.

Tabel 3: De vijf competenties volgens Rheingold (2012)

De competenties die Rheingold benoemd, komen redelijk overeen met de competenties van Baran en kunnen daarom in dezelfde vier categorieën ingedeeld worden. Er is echter één competentie die Rheingold benoemd, namelijk *attention*, die een overkoepelende competentie is. Deze competentie kan daarom in alle vier de categorieën ingedeeld worden.

2.5 Competenties buiten het academische veld

Om “Nederlandse burgers en organisaties mediawijs te maken” (Mediawijzer.net 2014) is in 2008 door het Nederlandse Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Jeugd en Gezin het initiatief mediawijzer.net gestart. Deze organisatie definieert mediawijsheid als “de verzameling competenties die je nodig hebt om actief en bewust deel te kunnen nemen aan de mediasamenleving” (Mediawijzer.net 2014). Om aan te kunnen tonen of iemand mediawijs is of niet, heeft mediawijzer een model opgesteld met daaraan gekoppeld tien competenties. Deze competenties heeft mediawijzer.net verdeeld in verschillende categorieën. In tabel 4 is een

overzicht te vinden van alle categorieën en de daarbij behorende competenties die Medawijzer.net onderscheidt.

- *Begrip*: Inzicht hebben in de werking van media (passief).
 - o Inzicht hebben in de medialisering van de samenleving.
 - o Begrijpen hoe media gemaakt worden.
 - o Zien hoe media de werkelijkheid kleuren.
- *Gebruik*: Zelf gebruiken van media (actief).
 - o Apparaten, software en toepassingen gebruiken.
 - o Oriënteren binnen mediaomgevingen.
- *Communicatie*: Uitwisselen met anderen via media (interactief).
 - o Informatie vinden en verwerken.
 - o Content creëren.
 - o Participeren in sociale netwerken.
- *Strategie*: Omgaan met media (effectief).
 - o Reflecteren op eigen mediagebruik.
 - o Doelen realiseren met media.

Tabel 4: De competenties volgens mediawijzer.net (2014)

De competenties die Mediawijzer.net heeft geformuleerd zijn in vier categorieën verdeeld. Deze vier categorieën komen overeen met de vier categorieën die ik eerder bij Rheingold en Baran heb kunnen onderscheiden. Mediawijzer.net is een van de belangrijkste bronnen waar scholen hun lesmaterialen vandaan halen voor mediawijsheid en daarmee een belangrijke basis voor het onderricht van mediawijsheid bij jongvolwassenen. Daarom zullen deze vier categorieën centraal staan bij de volgende stap van het operationaliseren van de term mediawijsheid.

2.6 Mediawijheidcompetenties vergeleken

In het voorgaande stuk heb ik de competenties volgens verschillende instanties en wetenschappers uiteengezet. Uit deze inventarisatie blijkt dat het begrip mediawijsheid erg algemeen beschreven wordt. Ook blijkt dat de competenties zodanig opgezet zijn dat zij toepasbaar zijn op alle soorten media. Voor een werkbaar notie van mediawijsheid voor dit onderzoek, heb ik de verschillende competenties en bronnen in een schema geplote. Deze competenties worden onderverdeeld in verschillende dimensies. In dit hoofdstuk wordt de

categorisering uitgelegd en beargumenteerd. Daarnaast wordt uitgelegd in welke dimensies de indicatoren voor het onderzoek worden opgesteld.

Er kan geconcludeerd worden dat er een verschil is tussen de verschillende definities van mediawijsheid in de besproken teksten. De focus van de definitie van Potter lijkt vooral gericht te zijn op de inhoud van de mediaboodschap. Daarnaast hecht hij belang aan hoe mediagebruikers media interpreteren. Het gebruik van het medium zelf laat hij echter in zijn teksten grotendeels buiten beschouwing. Net als Potter definiëren ook Baran en Rheingold mediawijsheid als competenties die gericht zijn om de inhoud van berichten te kunnen interpreteren, met andere woorden competenties die in de categorie ‘kritisch begrip’ vallen. Toch trekken beide wetenschappers de definitie van mediawijsheid breder: naast ‘kritisch begrip’ formuleren zij mediawijsheid als iets wat betrekking heeft op categorieën als gebruik, strategie, creëren en communiceren van *content*. Rheingold hecht veel waarde aan deze vierde dimensie en stelt dat online samenwerking een erg belangrijke competentie is, aangezien “[o]nline collaboration may be evolving a third variety of economic production to supplement the market and firm” (Rheingold 2012, 11). Daarnaast vindt Rheingold dat er nog een belangrijke competentie is, namelijk: *Attention*. Volgens hem is deze competentie het allerbelangrijkste, aangezien “attention can thread all the other literacies together and hence is fundamental to the others (Rheingold 2012, 9). Deze competentie is van toepassing in alle categorieën en is daarom niet te vatten in een aparte categorie. Mediawijzer.net stelt dat er tien competenties benodigd zijn om mediawijs te zijn. Deze tien competenties hebben zij verdeeld in vier dimensies, namelijk *gebruik*, *kritisch begrip*, *communicatie* en *strategie*. Deze vier dimensies komen overeen met de verdeling van Rheingold en Barran. Daarom heb ik ervoor gekozen om deze vier dimensies aan te houden en de andere competenties in die vier dimensies te categoriseren. Door de verschillende competenties naast elkaar te zetten is er getracht een eenduidige set aan competenties te formuleren. Alle competenties blijken dan ook geschikt te zijn om in deze vier dimensies geplot te worden. In tabel 5 is het resultaat hiervan terug te zien.

Dimensies	Potter	Baran	Rheingold	Mediawijzer.net
Gebruik		Consume	Participation Attention	Gebruik Oriënteren
Kritisch begrip	Analysis Evaluation Grouping	Critical thinking Understanding process	Crap Detection Attention	Inzicht Begrijpen Media Kleuren

	Induction Deduction Synthesis Abstracting	Understanding media content Ethical moral obligation Awareness		
Communicatie		Development skills	Collaboration Attention	Informatie vinden en verwerken Content creëren Participeren
Strategie		Strategies	Network smart Attention	Reflecteren Doelen realiseren

Tabel 5: Mediawijsheid geplot

Met het plotten van alle competenties van de verschillende bronnen in vier dimensies, is de basis gelegd voor het verder operationaliseren van de definitie mediawijsheid tot een werkbare notie, wat in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt wordt. Deze tabel is een interpretatie van mij om op deze manier een werkbaar referentiekader op te stellen. Dit kader is echter nog relatief breed voor het onderwerp iCloud. Daarom is er eerst een selectie gemaakt van de dimensies die echt van belang waren voor het operationaliseringsproces.

Aangezien mediawijsheid erg breed uiteengezet is en toepasbaar is gemaakt voor alle verschillende media, moet er een keuze gemaakt worden welke competenties toepasbaar zijn in het onderzoek. Zoals al eerder aangegeven is het doel van dit onderzoek de discrepantie tussen het theoretisch begrip en het praktische gebruik aan het licht te brengen. Er is geen onderzoek gedaan naar het produceren van media, de communicatie en het strategisch inzetten van een medium, aangezien daar niet de kern van het onderzoek ligt. De dimensie “gebruik” is namelijk van belang voor het daadwerkelijk in gebruik nemen van een clouddienst zoals iCloud. “Kritisch begrip” is in wezen de theoretische kennis die een eindgebruiker bezit over een dienst zoals iCloud. Daarom is er voor gekozen om alleen de dimensies “kritisch begrip” en “gebruik” verder te operationaliseren. In deze thesis versta ik het volgende onder deze twee domeinen: “Gebruik” is het in staat zijn om de iCloud in te stellen, aan te passen, beveiligen en de risico’s te beperken; “Kritisch begrip” houdt in dat de gebruiker weet wat iCloud is, hoe het werkt, wat de gevaren zijn en weet hoe de iCloud beveiligd kan worden. Deze twee domeinen zullen als basis dienen voor het volgende hoofdstuk waarin mediawijsheid verder geoperationaliseerd wordt.

3. Mediawijsheid operationaliseren tot werkbare notie

Nu het theoretisch kader duidelijk is, zal in dit hoofdstuk uitgelegd worden hoe de term mediawijsheid is geoperationaliseerd tot een werkbare notie die toepasbaar is op de interviews over de dienst iCloud. Aangezien mediawijsheid een complex begrip is, is dit naar een concreet meetbare term vertaald. Dit is gedaan aan de hand van de operationaliseringsmethode die door Baarde et al. in Basisboek Kwalitatief Onderzoek (2001, 24-29) beschreven wordt. Het voordeel van deze methode is dat de definitie mediawijsheid niet tijdens het interview gebruikt hoeft te worden. Hierdoor wordt het struikelblok van meerdere interpretaties ontweken (ibid, 21). Doordat de twee dimensies “kritisch begrip” en “gebruik” uitgewerkt zijn naar indicatoren, is het begrip meetbaar gemaakt. De vragen van het interview zijn opgesteld op basis van indicatoren die ontleed zijn aan het begrip mediawijsheid. Hiermee worden er verschillende interpretaties van de term mediawijsheid voorkomen.

Indicatoren en interviewvragen

Volgens de methode van Baarda et al. heb ik eerst verschillende competenties van mediawijsheid uitgezet in een theoretisch schema, dit schema is terug te vinden in tabel 5 van hoofdstuk 2. Dit schema heeft als basis gediend voor de 2de fase van het operationaliseringsproces van Baarda et al., namelijk het opstellen van indicatoren. Deze indicatoren geven aan welke kennis, vaardigheden of mentaliteit aanwezig moeten zijn om aan te kunnen nemen dat de competentie beheerst wordt. Bij het opstellen van de indicatoren heb ik rekening gehouden met het medium iCloud. Hierdoor zullen de indicatoren niet enkel gebaseerd zijn op het schematische model hierboven beschreven, maar ook op de werking, specificaties en eigenschappen van iCloud.

Gebruik (Het gebruiken en bedienen van iCloud)

- In staat zijn om iCloud in te stellen
- In staat zijn om instellingen van iCloud aan te passen
- In staat zijn om een goed en veilig wachtwoord te kiezen
- In staat zijn om gebruiksrisico's verbonden aan iCloud te beperken

Kritisch begrip (Kritisch analyseren en evalueren van het gebruik, functionaliteiten van iCloud)

- Weet wat iCloud is en hoe het werkt
- Weet hoe iCloud goed beveiligd kan worden

- Weet wat de gevaren zijn van iCloud
- Herkent situaties waarin er kans is op misbruik van persoonlijke gegevens

Als 3de fase van dit proces heb ik aan de hand van deze indicatoren interviewvragen opgesteld. De interviewvragen werden gekristalliseerd uit het theoretische schema (zie tabel 5 van hoofdstuk 2), uit de indicatoren die ik uit de verschillende bronnen over competenties in mediawijsheid heb gedestilleerd, uit de website van Apple over iCloud en uit mijn persoonlijke kennis en ervaring met deze dienst. Mijn persoonlijke ervaring met het gebruik van de clouddienst heb ik opgedaan tijdens mijn werkzaamheden als *Apple Certified Support Professional*⁶ bij een Apple Reseller. In de periode dat ik hier werkzaam was, was ik verkoper, adviseur en gaf workshops over onder andere iCloud. Een overzicht van alle vragen gegroepeerd per dimensie is te vinden in tabel 7. Sommige vragen kunnen ook in meerdere dimensies geplaatst worden. Hoewel de vragen in de tabel gegroepeerd staan per dimensie, zijn ze tijdens het interview in een andere volgorde gebruikt. Dit is gedaan omdat sommige vragen algemener van aard zijn. In het interview heb ik er voor gekozen om te beginnen met algemene vragen om vervolgens dieper in te gaan op bepaalde onderdelen. De vragen in de dimensie “gebruik” zijn deels opdrachten die de geïnterviewde tijdens het interview moest uitvoeren en deels vragen die na de opdrachten gesteld zijn. Dit om erachter te komen waarom bepaalde keuzes gemaakt zijn.

Gebruik (Het gebruiken en bedienen van iCloud)

- Start de iPhone die voor u ligt op en configureer deze als een nieuwe iPhone. Zorg ervoor dat iCloud ingesteld wordt.
- In hoeverre schat u in dat u een veilig wachtwoord gebruikt? Geef een cijfer van 1 (onveilig) tot 5 (zeer veilig). Licht toe:
- Voldoet uw wachtwoord aan de volgende eisen:
 - o Minimaal 1 letter
 - o Minimaal 1 hoofdletter
 - o Minimaal 1 cijfer
 - o Minimaal 1 leesteken
 - o Geen gebruik van meerdere dezelfde tekens achterelkaar
 - o Is niet hetzelfde als het accountname (of een deel ervan)
 - o Minimaal 8 karakters

⁶ Als medewerker van de Apple Reseller waren wij verplicht trainingen en cursussen van Apple te volgen. Hiermee werden wij gecertificeerd tot *Apple Certified Support Professional*. Dit hield in dat we goed op de hoogte moesten zijn van alle producten van Apple en in staat waren de vragen van de klanten te beantwoorden.

- Niet een veel gebruikte wachtwoord (denk aan: wachtwoord. 12345678 etc)
- Niet in de afgelopen paar jaar eerder gebruikt
- Maakt u gebruik van two-steps-verification? Zo nee, waarom niet?
- Maak een foto, zorg ervoor dat deze in de cloud wordt ge-upload.
- Verwijder nu de foto. Is de foto nu van de cloud verwijderd?
- Weet u waar u uw wachtwoord kunt wijzigen? Zo ja, laat dit zien

Kritisch begrip (Kritisch analyseren en evalueren van het gebruik, functionaliteiten van iCloud)

- Heeft u wel eens uw wachtwoord gedeeld met vrienden en/of familie? Zo ja, waarom?
- In hoeverre bent u op de hoogte hoe iCloud exact werkt? Geef een cijfer van 1 (niet op de hoogte) tot 5 (volledig op de hoogte). Licht toe:
- Bent u bekend met de *The Fappening*? Zo ja: heeft u veiligheidsmaatregelen genomen na het voorval?
- Na het voorval *The Fappening* heeft Apple twee-staps-verificatie voor alle gebruikers mogelijk gemaakt. Als het goed is hebben alle Apple gebruikers een e-mail gehad hierover. Weet u wat dit inhoudt en heeft u dit ingesteld?
- In hoeverre bent u op de hoogte welke data er allemaal in de cloud opgeslagen worden? Geef een cijfer van 1 (niet op de hoogte) tot 5 (volledig op de hoogte). Licht toe:
- In hoeverre bent u van mening dat de data die in de cloud opgeslagen worden, veilig zijn en niet voor andere mensen toegankelijk? Geef een cijfer van 1 (niet mee eens) tot 5 (volledig mee eens). Licht toe:

Tabel 6: interviewvragen

In dit semigestructureerde interview is gebruik gemaakt van gesloten vragen aangevuld met open vragen (Baarda, et al. 2001). Deze methode stelde mij in staat om enerzijds gericht antwoord te krijgen op de vragen en anderzijds om aanvullende informatie te verkrijgen die ik wellicht van te voren niet had kunnen verwachten. Voorafgaand aan het interview is een korte ongestructureerde observatie gedaan (ibid, 93-95), waarbij de geobserveerde een aantal taken moest uitvoeren op een iPhone. Deze observatie diende twee doelen. Ten eerste waren er een aantal vragen tijdens het interview die refereerden naar het instellen van iCloud. Aangezien het instellen van iCloud vaak een eenmalige gebeurtenis is, kon ik niet verwachten dat de geïnterviewde antwoord kon geven op de vragen. Ten tweede was het doel van de observatie om de discrepantie tussen mediawijsheid van de gebruiker en de toepassing hiervan bloot te leggen.

In totaal zijn er vier interviews afgenomen. Na drie interviews bleek namelijk dat de dataverzameling verzadigd was. Ter controle was er nog een vierde persoon geïnterviewd. Aangezien de verzamelde data bij de vierde respondent grotendeels overeen kwam met de verzamelde data van de eerste drie respondenten, werd er besloten dat er geen nieuwe interviews meer benodigd waren. De selectie van de mensen ging op basis van “doelgerichte selectie”. Dit houdt in dat de onderzoekseenheden geselecteerd werden aan de hand van vooraf geformuleerde criteria met als doel zoveel mogelijk kenmerken aan het licht te brengen die voor de vraagstelling relevant zijn (Baarda, et al. 2001, 163). De criteria die ik vooraf geformuleerd heb waren: leeftijd, opleidingsniveau en kennis over iCloud. De respondenten dienden allen tussen de 18 en 30 jaar oud te zijn, omdat jongvolwassenen centraal in het onderzoek stonden. Daarnaast was het opleidingsniveau minimaal HBO, aangezien mensen met een hoger opleidingsniveau ook mediawijzer blijken te zijn (zie theoretisch kader). En uiteindelijk moesten alle respondenten een iPhone bezitten waarop zij iCloud gebruikten, omdat het van belang was voor het onderzoek dat zij kennis hadden over de clouddienst.

De mensen heb ik uit mijn directe netwerk benaderd en geselecteerd aan de hand van bovenstaande criteria en op basis van hun beschikbaarheid. Doordat de mensen allen uit mijn persoonlijke netwerk kwamen, waren de interviews informeel van aard. De interviews heb ik geanonimiseerd door gebruik te maken van gefingeerde namen. Dit is gedaan vanwege enkele persoonlijke vragen over beveiliging en wachtwoorden. De kans is wellicht klein, maar toch wil ik niet het risico nemen dat de geïnterviewde personen naar aanleiding van hun antwoorden gehackt worden. Tabel 7 geeft een overzicht van de vier personen die geïnterviewd zijn.

Naam	Geslacht	Leeftijd	Niveau	Datum interview	Tijdstip	Duur
Kees	Man	22	WO	13 januari 2015	13:06	31:14
Christina	Vrouw	27	HBO	13 januari 2015	21:14	30:31
Youssef	Man	20	HBO	14 januari 2015	14:58	23:45
Sonja	Vrouw	24	WO	14 januari 2015	15:35	26:19

Tabel 7: Overzicht geïnterviewde personen

Omdat er gekozen is om kwalitatief onderzoek te doen op kleine schaal, kunnen de resultaten niet gegeneraliseerd worden. Ze kunnen echter wel een indicatie geven hoe mediawijds iCloud-gebruikers zijn bij het gebruiken van de dienst en of ze deze kennis in de praktijk ook toepassen. Daarnaast laat deze onderzoeksmethode ruimte over de menselijke interpretatie van de onderzoeker. Daarom heb ik getracht in dit onderzoek de genomen stappen zo goed

mogelijk vast te leggen en schriftelijk te evalueren welke informatie wellicht verloren is gegaan of toegevoegd is vanuit mijn eigen subjectiviteit.

Het interview was opgesplitst in twee gedeeltes. Het eerste gedeelte was een korte ongestructureerde observatie, waarbij de geïnterviewde personen een aantal opdrachten kregen om uit te voeren op een iPhone. Tijdens dit onderdeel heb ik de geïnterviewde personen geobserveerd en aantekeningen gemaakt. De aantekeningen dienden om bij te houden hoe de geïnterviewde de taken uitvoerde en om opvallende handelingen of uitspraken te noteren. Na deze observatie kwam het daadwerkelijke interview. Het interview bestond uit dertien open en gesloten vragen. Deze vragen konden soms iets afwijken van de opgestelde vragen, afhankelijk van de antwoorden die de geïnterviewde gaf. Tijdens de interviews zelf zijn er geen notities gemaakt om hiermee de volledige aandacht op het interview te hebben en daar waar nodig door te vragen. Wel is gebruik gemaakt van audio-opnames. Deze opnames zijn na afloop van het interview getranscribeerd. Niet afgemaakte of slecht verstaanbare zinnen zijn licht geparafraseerd om ervoor te zorgen dat de tekst leesbaar werd. Nadat alle interviews waren afgerond, heb ik, volgens Baarda et al. eerst alle overbodige data geëlimineerd (2001, 306-307). Na deze stap werden de overgebleven data eerst gelabeld door middel van steekwoorden die gekoppeld zijn aan de twee dimensies “gebruik” en “kritisch begrip” (ibid, 310-311). Om het labelen leesbaar te maken, heb ik beide dimensies een kleur gegeven. De dimensie “gebruik” kreeg de kleur **geel** en de dimensie “kritisch begrip” kreeg de kleur **rood**. Het resultaat hiervan staat in bijlage 2,3,4 en 5. Het is onmogelijk om het labelen van de data volledig objectief uit te voeren, aangezien de tekst door de interviewer geïnterpreteerd moet worden. Ook kunnen verschillende interpretaties voor verschillende conclusies zorgen. Maar aangezien er is gekozen voor een gesloten codering en er een duidelijk kader voor het interview is afgebakend, zullen verschillende interpretaties van de labels alsnog tot soortgelijke conclusies kunnen leiden.

4. Een gat tussen theorie en praktijk?

In dit hoofdstuk zijn de interviews uitgewerkt. Hieronder treft u de interpretaties aan van de interviews opgedeeld in de dimensies “gebruik” en “kritisch begrip”. Elke dimensie heb ik vervolgens onderverdeeld in de bijbehorende indicatoren om zo per competentie een interpretatie van het interview te kunnen doen. In de tekst wordt er verwezen naar de 4 transcripties in bijlagen 2,3,4 en 5. Dit wordt gedaan door middel van een codering. In tabel 7 vindt u een legenda van deze codering. De codering i1 t/m i4 corresponderen met de verschillende personen die geïnterviewd zijn. Het getal tussen de rechte haken [XX] verwijst naar de regelnummer waarin de quote vermeld staat. Zo is het citaat (i2 [14]) van Christina terug te vinden in regel 14 van bijlage 3.

Codering	Naam geïnterviewde	Bijlage
i1	Kees	Bijlage 2
i2	Christina	Bijlage 3
i3	Youssef	Bijlage 4
i4	Sonja	Bijlage 5

Tabel 8: Codering citaten interviews

4.1 Dimensie: Gebruik

In dit stuk zal ik een interpretatie geven van de dimensie “gebruik”. Deze dimensie kan een indruk geven hoe de geïnterviewde personen in staat zijn om iCloud te gebruiken en te bedienen

4.1.1 In staat zijn om iCloud in te stellen

Alle geïnterviewde personen weten vrij snel en vlot iCloud in te stellen. Het lijkt hen weinig moeite te kosten (i1 [2], i2 [2], i3, [2], i4 [2]). Bijna alle geïnterviewde personen weten ook wat ze precies moeten doen en invullen. Wel is er een verschil te zien per gebruiker of de ondersteunende teksten en waarschuwingen wel of niet gelezen worden. Zo leest Kees waarschuwing niet door, omdat hij vindt dat hij er al genoeg vanaf weet (i1 [2]). Ook Youssef leest de waarschuwingen niet door. Sonja en Christina kijken echter wel vluchtig naar de begeleidende tekst.

4.1.2 In staat zijn om instellingen van iCloud aan te passen

Ook het aanpassen van de instellingen van iCloud leek bijna moeiteloos te gaan. Twee van de vier geïnterviewde personen wisten in één keer waar ze de synchronisatie van de agenda moesten uitzetten (i1 [7], i2 [8]). De andere twee moesten heel kort zoeken, maar wisten ook vrij snel waar ze exact bij instellingen moesten zijn (i3 [8], i4 [2]). Opvallend was dat geen van de vier geïnterviewde personen wist hoe zij hun wachtwoord moesten veranderen. Zij konden het niet vinden tussen de instellingen. Kees geeft aan dat hij het via de App store zou doen. Hij zou daar aangeven dat hij zijn wachtwoord vergeten is om zo zijn wachtwoord te kunnen veranderen (i1 [11]). Ook de andere drie geïnterviewde personen kijken in de App store, maar ook daar vinden zij de mogelijkheid om het wachtwoord te veranderen niet. Uiteindelijk weet niemand het wachtwoord te veranderen. Dit komt doordat het veranderen van het wachtwoord niet mogelijk is bij 'instellingen', maar enkel op de website van iCloud gedaan kan worden. De gebruikers moeten dus over de specifieke kennis beschikken dat het wachtwoord niet in de instellingen aan te passen is, terwijl het bij andere media wellicht wel op die manier werkt.

4.1.3 In staat zijn om een goed en veilig wachtwoord te kiezen

Alle vier de geïnterviewde personen lijken erg bewust een wachtwoord te kiezen. Bij het instellen van het wachtwoord worden door Apple onderaan het scherm aanwijzingen gegeven waaraan het wachtwoord moet voldoen. Niemand leest deze tekst en allen beginnen meteen een wachtwoord in te vullen (i1 [2], i2 [2], i3 [2], i4 [2]). Kees verteld bij het instellen van het wachtwoord aan welke criteria zijn wachtwoord voldoet (i1 [2]). Hij krijgt van Apple echter wel een waarschuwing dat zijn wachtwoord niet sterk genoeg is. Ook Sonja krijgt van Apple een waarschuwing bij het invullen van het wachtwoord dat het niet voldoet aan de eisen van Apple (i4 [2]). Zij ervaart dit als vreemd, aangezien dit ook haar huidige wachtwoord is van haar iCloud. Het kiezen van een veilig wachtwoord is een belangrijke mediawijsheidcompetentie. Allemaal zijn ze in staat om op te noemen waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen. Toch krijgen twee van hen een melding dat hun wachtwoord niet voldoet aan de veiligheidseisen van Apple. Dit wil echter niet zeggen dat ze daarom niet mediawijs zijn. Beide hebben het probleem namelijk opgelost door een teken aan het wachtwoord toe te voegen, waardoor het wachtwoord alsnog geaccepteerd werd (i1 [2], i4 [2]).

4.1.4 In staat zijn om de gebruiksrisico's verbonden aan iCloud te beperken

In principe lijken alle vier de geïnterviewde personen in staat om gebruikersrisico's te beperken, maar blijken dit toch niet altijd te doen. Aan het instellen van de drie geheime vragen werd door alle vier de kandidaten weinig tot geen aandacht geschonken. Kees raakte zelfs geïrriteerd bij het instellen van de vragen. Hij stelt: "ik vond het al teveel moeite" (i1 [63]). Over het opslaan van geheime en vertrouwelijke informatie op de iPhone zijn de vier geïnterviewde personen redelijk verdeeld. Zo geeft Christina aan dat ze al haar wachtwoorden en geheime informatie onthoudt en niets opschrijft (i2 [30]). Ook Youssef geeft aan dat hij geen belangrijke informatie opslaat en alleen een speciaal beveiligde applicatie gebruikt voor zijn wachtwoorden (i3 [28]). Zowel Kees als Sonja geven echter aan dat ze wel geheime of vertrouwelijke informatie onbeveiligd op hun iPhone opslaan (i1 [40], i4 [41]). Als reden geven beiden aan dat ze anders bang zijn om de informatie en wachtwoorden te vergeten. Uit deze antwoorden komt naar voren dat alle vier de geïnterviewde personen niet mediawijs handelen, ondanks dat ze toch over de mediawijsheidkennis beschikken. Hoewel ze weten dat het van belang is om goede geheime vragen in te stellen, doen ze er toch weinig tot geen moeite voor. Ook het opslaan van belangrijke data wordt door zowel Kees als Sonja onbeveiligd opgeslagen, ondanks dat ze zich bewust zijn van de risico's. Ze zijn namelijk bang om hun belangrijke gegevens te verliezen of te vergeten.

4.2 Dimensie: Kritisch begrip

In dit hoofdstuk zal ik een interpretatie geven van de dimensie 'kritisch begrip'. Deze dimensie kan een indruk geven hoe de geïnterviewde personen in staat zijn om iCloud kritisch te analyseren en evalueren op het gebied van gebruik en functionaliteit.

4.2.1 Weet wat iCloud is en hoe het werkt

Op de vraag of de respondenten vonden dat zij genoeg kennis hadden over iCloud, werd verdeeld gereageerd. De cijfers varieerden tussen de 6 voor Sonja en een 9 voor Youssef (i1 [27], i2 [18], i3 [18], i4 [18]). Alle vier geven ze aan dat ze de basisprincipes en functionaliteiten van iCloud wel begrijpen. Toch geven ze allemaal ook toe dat ze niet alles weten. Zo stelt Kees: "[I]k denk namelijk dat ik een goede gebruiker ben, ik heb alleen de kennis erachter nog niet" (i1 [27]). Ook Christina geeft aan dat ze niet volledig op de hoogte is en dat komt voornamelijk omdat ze er helemaal niet mee bezig is. Ook Sonja lijkt dezelfde mening toegedaan. Zij stelt namelijk dat ze eigenlijk alleen van een viertal functionaliteiten de werking weet, naar de rest kijkt ze nooit omdat ze de overige functionaliteiten nooit gebruikt (i3 [22]).

Als er specifiek naar de werking van bepaalde functionaliteiten wordt gevraagd, zoals het synchroniseren van agenda, kalenders en foto's, blijken alle geïnterviewde personen over een redelijk goede kennis te beschikken. Allemaal zijn ze het erover eens dat alle data die in de cloud opgeslagen en weer verwijderd worden, in ieder geval nog lange tijd terug te vinden zijn (i1 [45], i2 [38], i3 [36-38], i4 [50]). Ook lijkt niemand moeite te hebben bij het instellen van de Cloud en het aanpassen van de instellingen in iCloud. Interessant is de vraag over de werking van het synchroniseren van de foto's. Zoals ik al in de inleiding heb aangegeven, blijkt dit anders te werken dan alle andere onderdelen in iCloud. Alleen Sonja controleert bij de opdracht om de foto te verwijderen of de foto ook vanuit iCloud verwijderd is (i4 [14]). Als er echter gevraagd wordt naar de werking van de foto's en de synchronisatie ervan, blijkt dat alle andere geïnterviewde personen toch wel degelijk op de hoogte zijn dat de foto's naar de cloud gesynchroniseerd worden (i1 [51], i2 [45-46]), i3 [42]). Hieruit lijkt het dat alle vier redelijk veel kennis hebben over de functionaliteiten van iCloud. Deze kennis blijkt dus van belang om mediawijs te kunnen handelen. Dit is goed te zien aan het voorbeeld van de foto's. Iedereen is bijvoorbeeld op de hoogte dat de foto's niet uit de cloud verwijderd worden als ze van de telefoon verwijderd zijn. Sonja is echter de enige die de foto ook uit de cloud verwijderd. De

anderen hebben de foto niet uit de cloud verwijderd, terwijl ze wel op de hoogte zijn van de werking hiervan. Ze lijken dus allen wel mediawijs te zijn, maar slechts één van hen handelt ook echt mediawijs door de foto uit de cloud te halen.

4.2.2 Weet hoe iCloud goed beveiligd kan worden

Bij de vraag hoe veilig zij hun wachtwoord vinden op een schaal van 1 tot 10, geven drie van de vier geïnterviewde personen zichzelf een 9 of hoger (i1 [55], i2 [55], i3 [48]). De vierde geeft zichzelf maar een 6,5, omdat ze zegt dat haar wachtwoord eigenlijk wel moeilijker zou kunnen door een aantal ingewikkelde cijfers en letters die geen woord vormen toe te voegen (i4 [56]). Alle vier lijken geven dus aan dat ze op de hoogte zijn waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen, maar lijken niet altijd een veilig wachtwoord in te stellen.

Bij het instellen van het wachtwoord lijken alle geïnterviewde personen inderdaad goed op de hoogte te zijn waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen. Zo geeft Kees al bij het instellen van het wachtwoord aan waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen (i1 [2]). De andere geïnterviewde personen geven aan dat hun wachtwoord ook aan de criteria van een veilig wachtwoord voldoet (i2 [58], i3 [52], i4 [56-58]). Daarnaast blijkt ook bij doorvragen dat zij hun wachtwoorden eigenlijk nooit veranderen. Ook geeft een aantal aan dat ze dezelfde wachtwoorden gebruiken voor verschillende accounts. Kees stelt: “Ik heb namelijk geen zin om overall een nieuw wachtwoord voor te verzinnen. Als ik dan een account voor een andere account hergebruik, dan onthoud ik het makkelijker” (i1 [29]). Hij geeft echter wel aan dat hij zich er bewust van is dat het een veiligheidsrisico met zich meebrengt (ibid [50]). Sonja geeft daarnaast aan dat ze hetzelfde wachtwoord gebruikt voor iedere account, maar dat ze steeds kiest voor “een andere vorm waarin dezelfde elementen in zitten” (i4 [76]). Het beveiligen van een medium is een belangrijke mediawijsheidcompetentie. Ze zijn allen op de hoogte van de criteria waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen. Toch houden ze zich niet aan deze criteria bij het kiezen van een wachtwoord. Hoewel ze zich dus bewust zijn van de risico's, lijkt gemakzucht hier een rol te spelen.

Een andere belangrijke beveiliging zijn de drie geheime vragen die de gebruikers moeten instellen bij een nieuwe Apple ID. Bij het instellen hiervan werd hier door alle vier de kandidaten weinig tot geen aandacht aan geschonken. Kees raakte zelfs geïrriteerd bij het instellen van de vragen. Hij stelt: “ ik vond het al teveel moeite. Dus heb gewoon de gemakkelijkste vragen om te onthouden gepakt” (i1 [63]). En Christina gaf aan dat ze steeds de bovenste geheime vraag

heeft gekozen die gemakkelijk te onthouden was (i2 [69]). Daarentegen lijken Youssef en Sonja iets meer rekening gehouden te hebben met het feit of de vragen gemakkelijk te raden zijn door anderen. Youssef gaf aan dat hij niet echt een bewuste keuze had gemaakt, maar dat hij nooit voor hele gemakkelijke vragen zou kiezen (i3 [60]). En Sonja gaf aan dat de vragen in eerste instantie gemakkelijk voor haar te onthouden moeten zijn (i4 [68]), maar dat ze niet zomaar de simpelste vragen heeft gekozen omdat ze toch wel een beetje rekening heeft gehouden of iemand anders ze zou kunnen raden (ibid [70]). Opnieuw lijken de vier geïnterviewde personen niet helemaal mediawijs te handelen. De belangrijkste reden zou ook hier 'luiheid' kunnen zijn, de moeite die ervoor genomen moet worden, als we naar de antwoorden van Kees en Christina kijken.

4.2.3 Weet wat de gevaren zijn van iCloud

Alle geïnterviewde personen lijken zich bewust te zijn van de gevaren van iCloud. Opvallend is dat alle vier de kandidaten verwachten dat hun data, nadat deze zijn verwijderd van zowel hun iPhone als van de cloud, nog steeds in de cloud blijven staan (i1 [81], i2 [99], i3 [76], i4 [104]). Christina geeft bijvoorbeeld aan dat ze eigenlijk hoopt dat de data verwijderd zijn, maar dat ze zich toch bewust is dat dit waarschijnlijk helemaal niet is gebeurd (i2 [99]). Volgens de geïnterviewde personen zouden zelfs de data nog bewaard blijven als iCloud als account volledig verwijderd zou worden. De geïnterviewde personen speculeren over het waarom en over hoe lang deze data opgeslagen blijven. Kees geeft aan dat de data altijd minimaal 5 jaar bewaard blijven, of totdat de servers vol zitten (i1 [81]). Ook Youssef gaat ervanuit dat data altijd bewaard blijven. Hij geeft hierbij het voorbeeld over Google dat volgens hem van plan is om data te verkopen. Deze data zijn dus voor de providers wel bereikbaar, maar voor de gebruikers zelf niet (i3 [76]). Uit bovenstaande antwoorden blijkt dat ze zich allen bewust zijn van het feit dat hun data wellicht voor lange tijd bewaard blijven, terwijl Apple nergens vermeldt dat data bewaard blijven als een gebruiker deze heeft verwijderd. Hoewel de vier geïnterviewde personen in dit opzicht mediawijs zijn, handelen zij er desondanks niet allemaal naar. Zoals we in 4.1.4 zagen, sloegen zowel Kees als Sonja gevoelige data in de cloud op.

4.2.4 Herkent situaties waarin er kans is op misbruik van persoonlijke gegevens

Tijdens de interviews kwamen een aantal opvallende resultaten naar boven. Zo hadden ze alle vier wel eens hun wachtwoord aan één of meerdere personen gegeven (i1 [65], i2 [71,72], i3 [62], i4 [72]). Dit lijken ze vanuit gemak of luiheid te doen. Zo schets Kees een situatie waarbij hij aangeeft dat hij te lui was om op te staan en het wachtwoord in te voeren (i1 [66-67]). Aan de andere kant geeft Christina aan dat ze haar wachtwoord wel eens in een noodsituatie heeft gegeven (i2 [81-82]). Wel geven ze alle drie van de vier respondenten aan dat ze een nauwe relatie hebben met diegene aan wie ze het wachtwoord hebben gegeven. Ze houden alle drie rekening mee aan wie ze het wachtwoord geven. Ook hier zien we weer een discrepantie tussen weten en handelen. Allen weten hoe ze misbruik van persoonlijke gegevens kunnen voorkomen, toch kiezen ze er in sommige gevallen voor hun wachtwoord aan iemand anders te geven, waardoor niet mediawijs wordt gehandeld.

Alle geïnterviewde personen bleken op de hoogte van The Fapping te zijn, ondanks dat een deel van de kandidaten de benaming zelf niet kende (i1 [71], i2 [84-87], i3 [66], i4 [86]). Echter, geen van de ondervraagden heeft naar aanleiding hiervan veiligheidsmaatregelen genomen, wachtwoorden veranderd of kritisch naar de veiligheidsinstellingen gekeken (i1 [73], i2 [91], i3 [70], i4 [89-90]). Ze gaven allen aan dat ze niet bezorgd waren over hun data. Kees geeft als reden luiheid aan en omdat hij geen gevoelige informatie in de cloud heeft staan (i1 [73]). Ook Youssef stelt dat hij niet zulk soort foto's in de cloud heeft staan. Daarnaast denkt hij dat hij geen doelwit is voor een hacker, aangezien hij "maar" een student is (i3 [70]). Sonja vindt het vooral heel erg voor de slachtoffers wat er is gebeurd. Daarnaast schrijft ze de schuld van het voorval volledig toe aan de programmeurs van Apple. Zij stelt namelijk dat: "[J]e moet ervanuit kunnen gaan dat als jij gegevens toevertrouwd aan een programma en die jou eigenlijk zegt dat je een sterk wachtwoord hebt, dat dan niemand eigenlijk bij die gegevens zou moeten komen" (i4 [94]).

Alle geïnterviewde kandidaten lijken dus geen koppeling te maken tussen het lekken van de naaktfoto's en het hacken van iCloud en de mogelijkheid dat hun iCloud gehackt zou kunnen worden.

4.3 Bevindingen

Nu de interviews uitgewerkt zijn, is het tijd om antwoord te geven op de hoofdvraag van deze thesis: *“In hoeverre zetten Nederlandse jongvolwassenen hun theoretische kennis op het gebied van mediawijsheid ook in praktijk in bij het gebruik van een clouddienst zoals iCloud op hun smartphone?”* Zoals in het theoretisch kader aan bod kwam, besteden de meeste scholen, zowel in primair als voortgezet onderwijs, aandacht aan mediawijsheid. Aangezien er geen vast curriculum bestaat, maken de scholen veelal gebruik van de lespakketten van Mediawijzer.net. Deze pakketten gaan uit van de mediawijsheidcompetenties die Mediawijzer.net heeft opgesteld. Uit de verschillende onderzoeken die op het gebied van mediawijsheid zijn gedaan, blijken de Nederlandse jongeren redelijk goed mediawijs te zijn (Wester & Smeets 2011; Berg, et al. 2010; Fokkens 2015; Considine, et al. 2009). Deze bevinding is ook terug te zien in de interviews. De vier respondenten weten onder andere hoe iCloud ingesteld kan worden, hoe de instellingen van iCloud aangepast moeten worden, waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen en weten gebruikersrisico's in te schatten en in te perken. Toch lijken niet alle geïnterviewde personen mediawijs te handelen in de praktijk. Door twee van de geïnterviewde personen worden er gevoelige data onbeveiligd in de cloud opgeslagen. Het wachtwoord is door alle ondervraagden wel eens met iemand gedeeld. Er wordt weinig tot geen aandacht aan de geheime vragen besteed en slechts één geïnterviewde wiste de foto zowel op de iPhone als in de cloud. Toch gaven alle vier de respondenten aan dat zij zich wel degelijk bewust waren van het feit dat dit niet slim (lees: mediawijs) was om te doen. Hieruit zou dus opgemaakt kunnen worden dat jongvolwassenen zich in de praktijk niet altijd mediawijs gedragen, ondanks dat ze de mediawijsheidcompetenties wel bezitten.

Daarnaast is het opvallend dat niemand wist waar ze hun wachtwoord moesten aanpassen, terwijl dit erg belangrijk is als de gebruiker zijn iCloud goed wil beveiligen. Waarschijnlijk komt dit niet doordat ze niet competent genoeg zijn, maar doordat het wijzigen van het wachtwoord bij Apple anders werkt dan bij andere media. Om het wachtwoord te kunnen veranderen, moeten de gebruikers dus specifieke kennis hebben hoe het wijzigen van het wachtwoord bij iCloud werkt. Hieruit zou dus opgemaakt kunnen worden dat de gebruikers, naast de mediawijsheidcompetenties, ook specifieke kennis over het te gebruiken medium dienen te hebben. Hetzelfde geldt voor het verwijderen van de foto's. Om een foto echt te verwijderen, moet de foto zowel van de iPhone als in iCloud verwijderd worden. Het synchroniseren van foto's werkt daardoor anders dan het synchroniseren van alle andere data. Ook in dit geval dient de gebruiker dus specifieke kennis te hebben over deze functionaliteit.

Uit het bovenstaande blijkt dus dat jongvolwassenen hun theoretische mediawijsheidvaardigheden niet altijd in praktijk brengen. Het is lastig om een exacte oorzaak hiervoor aan te wijzen. De mate waarin ze wel mediawijs handelen lijkt afhankelijk te zijn van de hoeveelheid “moeite” dat iets kost, “luiheid” of “gemak”. De geheime vragen leken zelfs irritatie op te wekken waardoor er weinig tot geen aandacht aan werd besteed. Ook gevoelige data werden op de cloud opgeslagen door twee van de vier geïnterviewde personen, uit angst dat ze de informatie zouden vergeten. Een andere oorzaak kan misschien gezocht worden in het feit dat de mens tegenwoordig aan *infobesitas* leidt, omdat zij ontzettend veel informatie, wachtwoorden en data moet onthouden. Hierdoor zoekt men misschien naar makkelijke oplossingen om deze data op te slaan. De angst om data te verliezen lijkt groter dan de noodzaak om mediawijs te handelen. Daarbij gaven de respondenten aan dat ze niet verwachten gehackt te worden, aangezien niemand geïnteresseerd zou zijn in hun data. Dit doet denken aan de aloude discussie omtrent privacy, waarbij mensen zich geen zorgen maken over hun persoonlijke data, aangezien ze stellen dat ze niets te verbergen hebben (Solove 2007). In dit debat wordt gesteld dat veiligheid belangrijker geacht wordt dan privacy, aangezien deze mensen stellen dat zij geen dusdanige informatie bewaren dat hen in een kwaad daglicht kan zetten. Zij vertrouwen er daarnaast op dat de overheid geen gevoelige data van hen zal gebruiken, zoals bijvoorbeeld naaktfoto's, aangezien dit niet interessant voor de overheid zou zijn (van der Laan 2011, 23). Zo lijken de mensen uit dit interview het risico dat ze wellicht gehackt worden en hun data gestolen worden te accepteren, om zo hun data en wachtwoorden niet kwijtraken.

Ook het feit dat volgens Jos de Mul het brein een herconfiguratie moet ondergaan voordat het volledig met een nieuwe technologie kan omgaan, zou hierbij een rol kunnen spelen. Door de cognitieve uitbesteding van het opslaan van informatie naar de cloud, moet de gebruiker nieuwe digitale vaardigheden aanleren. Deze vaardigheden zijn in dit geval de mediawijsheidcompetenties. De hersenen van de gebruiker moeten leren om op een andere manier te werken. “Het gevaar is niet zozeer gelegen in de cognitieve uitbesteding als zodanig, maar in gebrek aan inzicht in de precieze aard en werking van die uitbesteding” (de Mul 2014, 108). Zo kan men wel mediawijs genoeg zijn voor media in het algemeen, maar moet men over hele specifieke kennis beschikken om in iCloud volledig mediawijs te kunnen handelen.

Daarom lijkt de definitie van mediawijsheid, zoals deze geformuleerd is door Aufderheide (1993, 1) en door Mediawijzer.net (2014), te breed en niet volledig. Elk medium vereist namelijk specifieke competenties die niet voor elk medium nodig zijn. Bij iCloud zijn bijvoorbeeld de competenties “produceren van media” niet nodig. Daarnaast vereist ieder medium ook nog een hele specifieke kennis om überhaupt mediawijs te kunnen handelen. Zonder kennis over bijvoorbeeld Photostream of het wijzigen van het wachtwoord in iCloud, lijken mensen wel mediawijs te handelen volgens de mediawijsheidtheorieën, terwijl dit in de praktijk dus niet gebeurt doordat ze niet op de hoogte zijn van een specifieke werking. Daarom dient mediawijsheid dynamisch benaderd te worden, door bij elk medium te kijken welke competenties benodigd zijn. Hierbij is kennis over het medium zelf erg belangrijk. Door de hoeveelheid aan verschillende media is het niet voldoende om kennis over media in het algemeen te hebben, maar dient de gebruiker ook voldoende kennis over het specifieke medium te hebben.

5. Conclusie

Met deze thesis heb ik getracht een bijdrage te leveren aan de discussie over mediawijsheid. Centraal in deze discussie staat de definitie van mediawijsheid en over welke mediacompetenties mensen moeten beschikken om mediawijs te handelen. Er wordt in het onderwijs aandacht aan mediawijsheid besteed. Uit de verschillende onderzoeken blijkt dat de Nederlandse mensen redelijk mediawijs zijn. Toch worden er steeds meer mensen gehackt en lijkt het er dus op dat door gebeurtenissen als The Fappinging mensen toch niet zo mediawijs zijn als gedacht. In deze thesis heb ik getracht te beargumenteren dat jongvolwassenen, ondanks dat zij toch mediawijs zijn, deze theoretische vaardigheden niet altijd in de praktijk brengen. Er lijkt dus een discrepantie te bestaan tussen enerzijds de theoretische competenties die een gebruiker heeft met betrekking tot een medium als iCloud en anderzijds of deze competenties ook daadwerkelijk in de praktijk worden toegepast. Dit komt doordat de definitie van mediawijsheid te breed en algemeen gebruikt wordt.

Ook uit het kwalitatieve onderzoek onder vier Nederlandse jongvolwassenen kwam naar boven dat ook zij voldoende mediawijs zijn. Toch bleek tegelijkertijd dat de geïnterviewde personen niet altijd adequate maatregelen namen om veiligheidsrisico's te beperken door bijvoorbeeld gevoelige data onbeveiligd op de iPhone op te slaan. De redenen die de geïnterviewde personen hiervoor gaven, waren "luiheid" en "gemakzucht". "Luiheid" en "gemakzucht" lijken dus een belangrijke reden voor deze jongvolwassenen om niet helemaal mediawijs te handelen, ook al zijn ze zich er goed bewust van dat de cloud geen veilige locatie is voor hun gevoelige data. Daarnaast stellen zij dat ze toch niet interessant zijn voor hackers, wat doet denken aan de aloude discussie omtrent privacy: "Ik heb toch niets te verbergen", waarbij mensen aangeven dat hun data voor anderen niet interessant zijn. Toch lijkt het steeds makkelijker om te hacken, aangezien steeds vaker inloggegevens in het groot op internet gepubliceerd worden.

Daarnaast heb ik aangegeven dat luiheid en gemakzucht wellicht niet de "echte" oorzaken zijn van de manier waarop de geïnterviewde personen omgaan met het medium. Dieper liggende verklaringen kunnen mogelijk gezocht worden in het feit dat mensen tegenwoordig zoveel informatie, wachtwoorden en data moeten onthouden. Aangezien de mens al aan *infobesitas* zou leiden (Bloem, et al. 2012), kiezen mensen wellicht een gemakkelijke manier om belangrijke informatie op te slaan uit angst om het te vergeten. Ook het feit dat een brein bij nieuwe technologieën zich eerst, volgens Jos de Mul, moet herconfigureren voordat het adequaat met een nieuw medium kan omgaan, zou hierbij een rol kunnen spelen. De gebruiker moet door

deze uitbesteding nieuwe digitale vaardigheden aanleren. Volgens de Mul zit het gevaar niet zozeer in de cognitieve uitbesteding van data aan een medium, maar zit het probleem vooral in de kennis en het inzicht in de precieze werking van die uitbesteding (de Mul 2014, 108).

Daarom heb ik in mijn thesis aangegeven dat de mediawijsheidsdefinitie zoals deze door Aufderheide (1993, 1) en Mediawijzer.net (2014) geformuleerd zijn, te breed en niet volledig is. De verschillende competenties die Potter (2013), Baran (2011), Rheingold (2012) en Mediawijzer.net (2014) hebben opgesteld om mediawijs te kunnen handelen, zijn van toepassing op alle media. Het lijkt er echter op dat elk medium ook specifieke competenties vereist en omgekeerd dat niet iedere competentie ook altijd benodigd is voor een specifiek medium. Daarnaast is er specifieke kennis nodig over een medium om mediawijs te kunnen handelen. Als een gebruiker bijvoorbeeld niet voldoende kennis heeft van een medium, kan het zijn dat hij niet mediawijs handelt ondanks dat hij wel aan alle mediawijsheidscompetenties voldoet. Ik heb daarom voorgesteld om de term mediawijsheid dynamisch te benaderen. Dit houdt in dat er bij elk medium specifiek gekeken moet worden welke competenties en kennis benodigd zijn om mediawijs te kunnen handelen.

Ter afsluiting wil ik een aantal kanttekeningen plaatsen bij dit onderzoek. Dit onderzoek is op een vrij kleine schaal gedaan, waardoor de resultaten niet gegeneraliseerd kunnen worden. Hoewel is getracht zowel mannen als vrouwen met verschillende leeftijden te interviewen, hoeft dit onderzoek niet representatief te zijn voor andere jongvolwassenen. Ook is het altijd lastig vast te stellen of observaties wel de realiteit weerspiegelen. De geïnterviewde personen wisten dat ze geobserveerd werden toen zij de opdrachten op de iPhone moesten uitvoeren. Ondanks dat hen gevraagd werd dat zij alle stappen moesten zetten die zij normaal gesproken ook zouden zetten, kan het toch zijn dat zij zich tijdens de observatie anders gedroegen. Echter doordat de antwoorden van alle geïnterviewde personen redelijk dicht bij elkaar in de buurt lagen, kunnen de bevindingen wel een indicatie geven.

Daarom wil ik tot slot van mijn thesis een aantal aanbevelingen doen. Aangezien dit onderzoek een introductie is op de vraag of er een discrepantie bestaat tussen de theoretische mediawijsheidscompetenties die jongvolwassenen hebben en of deze competenties ook daadwerkelijk in de praktijk ingezet worden, zou verder onderzoek waardevol kunnen zijn. Een grootschalig onderzoek onder een representatieve groep jongvolwassenen zou een goede manier zijn om te onderzoeken of mijn bevindingen gelden voor de gehele doelgroep. Ook kan het interessant zijn om verder onderzoek te doen naar de mogelijke oorzaken van de

bevindingen. Er zou bijvoorbeeld nader onderzoek gedaan kunnen worden of de hoeveelheid inloggegevens, informatie en data inderdaad bijdragen aan de door de geïnterviewde personen benoemde gemakzuchtigheid. Tot slot adviseer ik instanties op het gebied van mediawijsheid, zoals Mediawijzer.net, om gebeurtenissen zoals The Fapping aan te grijpen om actief campagne te voeren. Omdat het massaal lekken van accountgegevens in de media breed wordt uitgemeten, biedt zo'n gebeurtenis een uitgelezen kans om mensen erop te attenderen dat ook hen dit kan overkomen. Hopelijk schenken mensen hierdoor meer aandacht aan de beveiliging van hun persoonlijke gegevens.

Bibliografie

- Adams, D. & Hamm, M. (2001). *Literacy in a Multimedia Age*. Norwood, MA: Christopher-Gordon Pub.
- Apple. (2014a). "iCloud Everything you love, everywhere you go". Opgeroepen op 20-09-2014, van Apple: <http://www.apple.com/nl/icloud/>
- Apple. (2014b). " Apple Media Advisory: Update to Celebrity Photo Investigation". Opgeroepen op 14-03-2015, van Apple: <http://www.apple.com/pr/library/2014/09/02Apple-Media-Advisory.html>
- Aufderheide, P. (1993). *Media Literacy: A Report of The National Leadership Conference on Media Literacy*. Queenstown, Maryland: Aspen Institute.
- Baarda, B., Goede, M. D. & Teunissen, J. (2001). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Baran, S. (2011). *Introduction to Mass Communication: Media Literacy and Culture*. New York: McGraw-Hill.
- Berger, L. (2011). "Drijven in een zee van informatie". Opgeroepen op 14-09-2014, van Volkskrant: <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2844/Archief/archief/article/detail/1865604/2011/03/26/Drijven-in-een-zee-van-informatie.dhtml>
- Bloem, J., Duivestein, S. & van Manen, T. (2012). *De zwarte kant van sociale media: Alarmbellen, analyse en de way-out*. Groningen: LINE UP Boek en Media BV.
- Broder, L. (2013). "Is Information Overload Killing Your Productivity?" Opgeroepen op 20-11-2014, van Fox Business: <http://www.foxbusiness.com/personal-finance/2013/09/25/is-information-overload-killing-your-productivity/>
- CML. (2008). *Literacy for the 21 Century: An Overview & Orientation Guide To Media Literacy Education*. Malibu, CA: Center for Media Literacy.
- Considine, D., Horton, J., Moorman, G. (2009). Teaching and Reaching the Millennial Generation Through Media Literacy. *Journal of Adolescent & Adult Literacy* 52 (06) 471–481.
- Cubrilovic, N. (2014). "Notes on the Celebrity Data Theft". Opgeroepen op 15-04-2015 van New Web Order - Nik Cubrilovic: <https://www.nikcub.com/posts/notes-on-the-celebrity-data-theft/>
- Danova, T. (2014). "Most People Are Still Confused About Cloud Storage, And No One Service Is Winning The Race To Educate And Acquire Users". Opgeroepen op 20-09-2014, van Business Insider: <http://www.businessinsider.com/people-use-the-cloud-and-dont-even-realize-it-2014-7>
- Davidson, A. (2012). "Making Choices in the Age of Information Overload". Opgeroepen op 14-10-2014, van New York Times: <http://www.nytimes.com/2012/05/20/magazine/making-choices-in-the-age-of-information-overload.html?pagewanted=all>

Dewey, C. (2014). "This is how easy it is to hack someone's iCloud with their security questions". Opgeroepen op 14-03-2015, van The Washington Post: <http://www.washingtonpost.com/news/the-intersect/wp/2014/09/03/this-is-how-easy-it-is-to-hack-someones-icloud-with-their-security-questions/>

Fokkens, J. (2015). "Online Leermiddelenbank Voor Het Primair onderwijs". Opgeroepen op 28-01-2015, van Mediawijzer.net: <http://www.mediawijzer.net/ontdekmedia-online-leermiddelenbank-voor-het-primair-onderwijs/>

Gray, E. (2014). "Jennifer Lawrence's Leaked Nude Photos Remind Us How Crappy The Internet Can Be For Women". Opgeroepen op 14-03-2015, van Huffington Post: http://www.huffingtonpost.com/2014/09/02/jennifer-lawrence-leaked-nude-photos-bad-for-all-women_n_5749852.html?utm_hp_ref=women&ir=Women

Hilbert, M. & López, P. (2011). The World's Technological Capacity to Store, Communicate, and Compute Information. *Science*, Vol. 332 (no. 6025), 60-65.

Hobbs, R. (1998). The Seven Great Debates in the Media literacy Movement. *Journal of Communication*, Volume 48, Issue 1, 16-31.

Hobbs, R. (2001). Improving Reading Comprehension by Using Media Literacy Activities. *Voices from the Middle*, 8 (4), 44-50.

Hobbs, R. (2011). The State of Media Literacy: A Response to Potter. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 55 (3), 419-430.

Howe, N. & Strauss, W. (2000). *Millennials Rising: The Next Great Generation*. New York: Vintage Books.

Know Your Meme. (2011). "Fap". Opgeroepen op 12-11-2014, van Know Your Meme: <http://knowyourmeme.com/memes/fap>

van der Laan, B. (2011). *Datamining en privacy: Anything you do can be used against you*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Livingstone, S. (2004). Media Literacy and the Challenge of New Information and Communication Technologies. *The Communication Review*, 7, 3-14.

Lowry, M. (1979). *The World of Aldus Manutius: Business and Scholarship in Renaissance Venice*. Blackwell: Oxford.

McGregor, J. (2014). "The Top 5 Most Brutal Cyber Attacks Of 2014 So Far". Opgeroepen op 31-03-2015, van Forbes: <http://www.forbes.com/sites/jaymcgregor/2014/07/28/the-top-5-most-brutal-cyber-attacks-of-2014-so-far/>

MacRumors. (2014). "Photostream not deleting photographs after 30 days...?!?" Opgeroepen op 01-11-2014, van Forum Macrumors: <http://forums.macrumors.com/showthread.php?t=1376459>

Mediawijzer.net. (2011). "Wachtzin veiliger dan Wachtwoord". Opgeroepen op 21-11-2014, van Mediawijzer.net: <http://www.mediawijzer.net/over-mediawijzer/>

- Mediawijzer.net. (2014a). "Over Mediawijzer.net". Opgeroepen op 23-10-2014, van Mediawijzer.net: <http://www.mediawijzer.net/over-mediawijzer/>
- Mediawijzer.net. (2014b). "10 mediawijsheid competenties". Opgeroepen op 23-10-2014, van Mediawijzer.net: http://www.kennisnet.nl/fileadmin/contentelementen/kennisnet/Dossier_mediawijsheid/Competenties_Model_.pdf
- Mediawijsheid.nl. (2015) "Onderwijs & schoolbestuur". Opgeroepen op 22-03-2015 van Mediawijsheid.nl: <http://www.mediawijsheid.nl/lesmateriaal/>
- Meijer, G. (2013). *Cloud Computing: Een analyse naar de risico's van cloud computing*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Martens, H. (2010) Evaluating Media Literacy Education: Concepts, Theories and Future Directions. *Journal of Media Literacy Education* 2:1, 1-22. Antwerpen: The National Association for Media Literacy Education.
- Mendelson, S. (2014). "Jennifer Lawrence Nude Photo Leak Isn't A 'Scandal.' It's A Sex Crime". Opgeroepen op 14-03-2015, van Forbes: <http://www.forbes.com/sites/scottmendelson/2014/09/01/jennifer-lawrence-nude-photo-leak-isnt-a-scandal-its-a-sex-crime/>
- De Mul, J. (2014). *Kunstmatig van nature: onderweg naar Homo sapiens 3.0*. Rotterdam: Lemniscaat.
- Onemorething. (2012). "Photostream 30 dagen maar?". Opgeroepen op 01-11-2014, van Forum Onemorething: <http://www.onemorething.nl/community/topic/photostream-30-dagen-maar/>
- Pagliery, J. (2014). "EBay customers must reset passwords after major hack". Opgeroepen op 20-03-2015 van CNN: <http://money.cnn.com/2014/05/21/technology/security/ebay-passwords/>
- Palfrey, J. & Gasser, U. (2008). *Born Digital: Understanding the First Generation of Digital Natives*. Philadelphia: Basic Books.
- Ponemon Institute. (2014). "Half of American adults hacked this year". Opgeroepen op 28-01-2015, van via CNN: <http://money.cnn.com/2014/05/28/technology/security/hack-data-breach/index.html>
- Potter, W. J. (2013). *Media Literacy*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Potter, W. J. (2010). The State of Media Literacy. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 54 (4), 675-696.
- Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon* 9(5), 1-6.
- Raad voor Cultuur. (2005). *Mediawijsheid. De ontwikkeling van nieuw burgerschap*. Den Haag: Den Haag: Raad voor Cultuur.
- Rheingold, H. (2012). *Net smart: How to thrive online*. Cambridge, MA: MIT Press.

Rijksoverheid. (2013). "Minister Opstelten lanceert campagne Alert Online voor veilig internetten". Opgeroepen op 28-01-2015, van Rijksoverheid:
<http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/10/28/alert-online-stimuleert-veilig-online-gedrag.html>

Schellevis, J. (2014). "Ruim miljoen Nederlandse e-mailadressen en wachtwoorden buitgemaakt". Opgeroepen op 28-01-2015, van Tweakers:
<http://tweakers.net/nieuws/99018/ruim-miljoen-nederlandse-e-mailadressen-en-wachtwoorden-buitgemaakt.html>

Silverblatt, A. (2008). *Media Literacy: Keys to Interpreting Media Messages*. Westport, CT [etc.]: Praeger.

Silverblatt, A. & Eliceiri, E. (1997). *Dictionary of Media Literacy*. Westport, London: Greenwood Press.

Sociaal en Cultureel Planbureau. (2004). *Achter de schermen. Een kwart eeuw lezen, luisteren, kijken en internetten*. Den Haag: SCP-publicatie.

Solove, D. (2007). "I've Got Nothing to Hide" and Other Misunderstandings of Privacy. *San Diego Law Review*, 44, 745-772.

Volkskrant. (2014). "Half Hollywood naakt op internet, maar Apple blijft stil over 'iCloud-hack'". Opgeroepen op 12-09-2014, van Volkskrant:
<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2680/Economie/article/detail/3733105/2014/09/01/Half-Hollywood-naakt-op-internet-maar-Apple-blijft-stil-over-iCloud-hack.dhtml>

Wester, M. & Smeets, E. (2011). *Mediawijsheid in het onderwijs in 2010: Verslag van onderzoek bij leraren in het primair en voortgezet onderwijs*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.

Bijlagen

1: Interviewvragen

Introductie

Dit onderzoek richt zich op het gebruik van iCloud onder jongvolwassenen van 18 tot 30 jaar oud. Het onderzoek bestaat uit twee delen: Als eerste krijgt u een aantal opdrachten die u op de iPhone, die voor u ligt, moet uitvoeren. Vervolgens zal ik u een aantal vragen stellen. Dit interview neemt ongeveer 30 minuten in beslag afhankelijk van de lengte van uw antwoorden. U blijft anoniem.

Naam:

Leeftijd:

Geslacht:

Datum interview

Praktijkgedeelte

1. Voor u ligt een nog niet ingestelde iPhone. Zet de iPhone aan en configureer de iPhone. Zorg ervoor dat u een nieuw AppleID aanmaakt en iCloud op de iPhone instelt.
2. Maak met de iPhone een foto van een willekeurig object.
3. Voeg een nieuw contactpersoon toe onder contacten.
4. U wilt uw agenda niet meer synchroniseren met iCloud. Zet het synchroniseren met iCloud uit.
5. Wijzig het wachtwoord van het AppleID.
6. Verwijder de contactpersoon van de iPhone.
7. Verwijder de foto van de iPhone.
8. Verwijder iCloud van de iPhone.

Interview

1. In hoeverre bent u op de hoogte hoe iCloud exact werkt? Geef een cijfer van 1 (niet op de hoogte) tot 10 (volledig op de hoogte). Licht toe:
2. In hoeverre bent u van mening dat de data die in de cloud opgeslagen wordt veilig is en niet voor andere mensen toegankelijk? Geef een cijfer van 1 (niet mee eens) tot 10 (volledig mee eens). Licht toe:
3. In hoeverre bent u ervan op de hoogte welke data exact er allemaal in de cloud opgeslagen wordt? Geef een cijfer van 1 (niet op de hoogte) tot 10 (volledig op de hoogte). Licht toe:

4. Houdt u rekening mee wat voor gevoelige data u onbeveiligd op uw telefoon opslaat (zoals wachtwoorden, pincodes, geheime informatie, foto's van wachtwoorden, foto's van geheime informatie/plekken, naaktfoto's et cetera), als u iCloud heeft aan staan?
5. U heeft het synchroniseren van uw agenda met de iCloud zojuist uitgezet. Wat verwacht u dat er met uw data is gebeurd?
6. U heeft een contactpersoon van de iPhone verwijderd. Wat verwacht u dat er met de gegevens in de cloud gebeurd is?
7. U heeft een foto gemaakt met de iPhone. Wat is er volgens u met de foto gebeurd?
8. Het is dus duidelijk dat de foto gesynchroniseerd is met de cloud. U heeft de foto verwijderd, is de foto dus ook uit de Cloud verwijderd?
9. U kreeg als opdracht om ook een AppleID in te vullen. U moest een wachtwoord opgeven. In hoeverre schat u in dat u een veilig wachtwoord gebruikt? Geef een cijfer van 1 (onveilig) tot 10 (zeer veilig). Licht toe:
10. Volgens Apple voldoet een veilig wachtwoord aan de volgende eisen:
 - Minimaal 1 letter;
 - Minimaal 1 hoofdletter;
 - Minimaal 1 cijfer;
 - Minimaal 1 leesteken;
 - Geen gebruik van meerdere dezelfde tekens achterelkaar;
 - Is niet hetzelfde als het accountname (of een deel ervan),
 - Minimaal 8 karakters;
 - Niet een veel gebruikte wachtwoord (denk aan: wachtwoord. 12345678 etc);
 - Niet in de afgelopen paar jaar eerder gebruikt;
 - Geen gebruik van geboortedatum.In hoeverre voldoet uw wachtwoord aan deze eisen? Geef een cijfer van 1 (helemaal niet) tot 10 (helemaal wel). Licht toe:
11. U moest ook geheime vragen instellen. Denkt u dat andere mensen (familie, vrienden of onbekende) de vragen zouden kunnen beantwoorden eventueel met behulp van uw social media accounts? Licht toe:
12. Heeft u wel eens u wachtwoord gedeeld met vrienden en of familie? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
13. Bent u bekend met de The Fappening? Zo ja: heeft u veiligheidsmaatregelen genomen na het voorval?

14. Na het voorval The Fapping heeft Apple twee-staps-verificatie voor alle gebruikers mogelijk gemaakt. Als het goed is hebben alle Apple gebruikers een e-mail gehad hierover. Weet u wat dit inhoudt en heeft u dit ingesteld?
15. Tot slot kreeg u de opdracht om de iCloud account te verwijderen. Wat verwacht u dat er met de data gebeurd is in de Cloud?

Einde van het interview.

2: Transcriptie Interview 1

Naam: Kees

Leeftijd: 22 jaar

Geslacht: man

Datum interview: 13 januari 2015

Praktijkgedeelte

Opdracht 1: [1] Voor je ligt een iPhone, dat had je al gezien waarschijnlijk. De bedoeling is om de iPhone als een nieuwe iPhone te configureren, een nieuwe AppleID aan te maken en iCloud in te stellen.

Omschrijving 1: [2] Kees kiest voor Engelse taal en locatie Nederlands. Maakt verbinding met Wifi. Zet locatiebepaling aan en configureert de iPhone als een nieuwe iPhone. Hij loopt vrij vlot door alle opties heen. Kiest om een nieuwe AppleID aan te maken. Geeft aan dat hij eigenlijk niet de waarschuwingen in beeld leest, omdat hij inmiddels wel weet wat het inhoudt. Vult persoonlijke gegevens in. Vult een wachtwoord in en geeft aan dat hij minimaal 1 hoofdletter, cijfers en interpunctie wil gebruiken voor zijn wachtwoord. Leest overigens niet de aanwijzingen van Apple waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen. De iPhone geeft aan dat het wachtwoord niet voldoet aan de eisen. Dus Kees moet zijn wachtwoord nog aanpassen.

[3] Bij de geheime vragen wilt hij maar 1 geheime vraag instellen, hij vindt het namelijk maar een hoop "moeite", geeft hij aan. Echter moet hij verplicht 3 geheime vragen instellen, dit ervaart hij ook als "vervelend". Hij leest niet alle mogelijke vragen door, maar kiest een van de bovenste opties. Stelt liever geen herstel e-mailadres in, omdat hij hier wel eens problemen mee heeft gehad. Leest Terms & Conditions niet in en zet vervolgens iCloud aan en Find my iPhone.

Opdracht 2: [4] Maak een foto.

Omschrijving 2: [5] Dit gaat heel snel. Hij weet precies hoe dat moet.

Opdracht 3: [6] Agenda synchroniseren uitzetten

Omschrijving 3: [7] Moet heel even zoeken waar in de instellingen hij dat kan uitzetten, maar het gaat nog relatief snel.

Opdracht 4: [8] Voer een contactpersoon in.

Omschrijving 4: [9] Hij weet heel snel de contactpersoon in te voeren.

Opdracht 5: [10] Wijzig je wachtwoord van je AppleID

Omschrijving 5: [11] Hij geeft aan dat hij naar de App Store gaat. Maar komt er verder niet uit hoe hij het wachtwoord kan veranderen. Hij geeft aan dat daarom bij het inloggen in de App store zou klikken op “wachtwoord vergeten” en dan via de e-mail zou hij het wachtwoord resetten en opnieuw instellen. Maar hij komt er niet uit.

Opdracht 6: [12] Verwijder de eerder gemaakte foto van de iPhone

Omschrijving 6: [13] Hij gaat naar de foto toe en verwijdert de foto. Hij kijkt verder niet of de foto verwijderd is uit de cloud.

Opdracht 7: [14] Verwijder iCloud van de iPhone

Omschrijving 8: [15] Hij gaat naar instellingen en vind als snel waar het kan verwijderd worden. Leest half de waarschuwing die gegeven wordt en verwijdert iCloud.

Interview

Interviewer

[16] In hoeverre ben je op de hoogte hoe iCloud exact werkt? Geef hiervoor een cijfer van 1 als je niet op de hoogte bent tot 10 als je volledig op de hoogte bent. En licht dit toe.

Kees

[17] OK, een 6.

Interviewer

[18] En waarom een 6?

Kees

[19] Omdat ik denk dat ik weet, wat het allemaal doet, wat het opslaat en wat het onthoudt. En ook hoe ik het moet gebruiken. Ik ga ervan uit dat ik weet hoe ik de foto's moet beheren. En als ik op mijn eigen telefoon foto's verwijder, dat de foto's ergens in de cloud nog opgeslagen heeft. Maar ik weet er niet alles van, ja veel dingen weet ik nog niet.

Interviewer

[20] Dus: je weet wel wat er met je data gebeurt in de cloud, je weet welke data gesynchroniseerd wordt, maar je denkt niet alles te weten?

Kees

[21] ja

Interviewer

[22] Is een 6 dan niet best wel laag, je weet best wel veel?

Kees

[23] ik weet het niet, hoeveel er mee gebeurt en wat ze er uiteindelijk allemaal mee doen.

Interviewer

[24] Dus je weet wel wat er aan de voorkant allemaal kan en gebeurt, hoe het gesynchroniseerd wordt, maar wat er echt aan de achterkant en technisch gebeurt, dat weet je niet.

Kees

[25] Precies

Interviewer

[26] Als ik je specifiek over de voorkant vraag, dus welke functionaliteiten gesynchroniseerd worden, hoe je dat aan en uit zet, hoe je je wachtwoord veranderd, waar je data naar toe gaat en hoe je je data kunt verwijderen?

Kees

[27] Dan een 7-8 ik denk namelijk dat ik een goede gebruiker ben, ik heb alleen de kennis erachter nog niet.

Interviewer

[28] Volgende vraag. In hoeverre ben je van mening dat de data die in de cloud opgeslagen word veilig is en niet voor andere mensen toegankelijk? Geef een cijfer van 1 tot 10, waarbij een 1 helemaal niet veilig is en een 10 heel erg veilig is. Licht toe:

Kees

[29] In **het algemeen denk ik dat het vrij slecht beveiligd is**. Dit komt door spookverhalen van hackers die via brute-force attacks proberen om accounts te hacken. En **ik denk dat steeds meer mensen voor steeds meer accounts hetzelfde wachtwoord gebruiken**. Ik zie dat in mijn ouders terug en herken dat in mijzelf. **Ik heb namelijk geen zin om overal een nieuw wachtwoord te verzinnen. Als ik dan een account voor een ander account hergebruik, dan onthoud ik het makkelijker**. **Uiteindelijk heb je zoveel wachtwoorden, dat je die ergens in een documentie opslaat. En dat wil je voorkomen**.

Interviewer

[30] Dus wat voor cijfer zou je dat dan geven

Kees

[31] Een 5, **ik denk dat als ze erachter willen komen, dat het ze lukt**.

Interviewer

[32] In hoeverre ben jij op de hoogte welke data er allemaal opgeslagen wordt in de cloud? Geef een cijfer van 1 tot 10, waarbij 1 staat voor helemaal niet op de hoogte en 10 volledig op de hoogte. En licht dit toe

Kees

[33] Ik denk een 6, Ik denk dat kalender, notes, documenten, PDF's, alles wat je in de shared mappen zet, dat dat automatisch gesynchroniseerd wordt. Maar wat er uiteindelijk mee gebeurt, wat was je vraag eigenlijk precies?

Interviewer

[34] Of je weet wat er op de cloud allemaal opgeslagen wordt.

Kees

[35] Ik denk dat ik daar wel van op de hoogte ben.

Interviewer

[36] Wat voor cijfer zou je dan geven?

Kees

[37] Een 7 of een 8. Ik denk dat ik weet welke documenten er gesynchroniseerd worden. Ik ben er altijd een beetje paranoïde voor, omdat ik denk dat ze ook baat hebben bij andere documenten.

Interviewer

[38] Jij denkt dus dat er eigenlijk nog meer opgeslagen wordt dan dat je op de voorgrond kunt zien?

Kees

[39] Ja waarom niet?

Interviewer

[40] Dat sluit aan op de volgende vraag. In hoeverre hou je rekening mee met wat voor gevoelige data je op je iPhone opslaat die een connectie hebben met de cloud. En dan moet je denken aan wachtwoorden, pincodes, geheime informatie, foto's van wachtwoorden, foto's van geheime informatie en plekken, naaktfoto's et cetera?

Kees

[41] Een 3 a 4, ik denk dat ik daar meer aandacht aan moet besteden. Omdat ik sommige gesprekken, foto's, informatie die vrij gevoelig is, die je niet online wilt hebben staan, staat toch in de cloud. Nou ben ik daar niet zo voorzichtig mee, omdat ik denk dat ik niet zo'n interessant persoon ben. Dus waarom zouden ze mij daarop willen pakken.

Interviewer

[42] Je bent je dus wel van bewust dat je gevoelig data in de cloud opslaat en dat je dat beter niet kunt doen.

Kees

[43] Maar ik handel daar inderdaad niet naar.

Interviewer

[44] Daarnet heb je het synchroniseren uitgezet. Wat verwacht je dat er dan met al je afspraken in de agenda is gebeurd?

Kees

[45] Dan blijft de data opgeslagen in de cloud.

Interviewer

[46] Dus je zegt dat de data alleen van de iPhone verwijderd is, klopt dat?

Kees

[47] Ja dat klopt

Interviewer

[48] Je hebt ook een foto gemaakt op je iPhone. Weet je wat er gebeurt als je een foto maakt?

Kees

[49] De foto wordt automatisch gesynchroniseerd. Dat heb ik namelijk zo ingesteld. Die staat nu in mijn iCloud.

Interviewer

[50] Je hebt daarna de foto verwijderd, wat is er dus met de foto gebeurd?

Kees

[51] Als het synchroniseren op tijd is geweest, dan staat de foto bij het verwijderen niet meer op de telefoon, maar wel in de cloud.

Interviewer

[52] Ook heb je de contactpersoon verwijderd. Wat verwacht je dat er met de gegevens van de contactpersoon is gebeurd?

Kees

[53] De contactpersonen werden ook gesynchroniseerd dus die staat nu ook in de Cloud.

Interviewer

[54] En nadat je de contactpersoon verwijderd hebt?

Kees

[55] Dan staat het nog steeds in de cloud.

Interviewer

[56] Even kijken, die vraag heb ik net gehad. O ja, je kreeg ook de vraag om een AppleID aan te maken. En je moest ook een wachtwoord opgeven. In hoeverre schat je in dat jouw wachtwoord veilig is? Geef een cijfer van 1 tot 10, waarbij 1 zeer onveilig is en 10 zeer veilig. Licht toe:

Kees

[57] Ik geef mijzelf een 10, omdat ik denk dat ik genoeg aantal leestekens heb gebruikt, met interpuncties, hoofdletter, kleine letter en cijfers. Ik denk dat als je die combinatie wilt breken, dat je een hoop moet proberen. Ik heb wel een woord of een combinatie van woorden uitgeschreven in plaats van losse letters. Dan is het hacken van zo'n wachtwoord een stuk makkelijker. Voor het hacken is dat makkelijker omdat een computer dan standaard combinaties kan proberen, in plaats van een random wachtwoord. Als ik bijvoorbeeld mijn naam met bijvoorbeeld een geboortedatum zou doen, dan zou dat niet zo slim zijn en zou ik mijzelf ook geen 10 geven. Ik verander vaak ook van wachtwoorden. Dan verander ik een deel van het wachtwoord. Soms ook wel onhandig omdat ik dat weer vergeet en dan soms niet meer kan inloggen.

Interviewer

[58] Apple geeft een aantal tips voor een veilig wachtwoord en er zijn meerdere websites die dat doen. Volgens hun zou een wachtwoord aan deze eisen moeten voldoen: minimaal 1 letter, 1 hoofdletter, 1 cijfer, leestekens, geen meerdere dezelfde tekens achter elkaar gebruiken, niet hetzelfde als je eigen accountnaam, minimaal 8 tekens, geen veel gebruikte wachtwoorden gebruiken zoals 123456789, geen gebruik van geboortedatum. Dan kan ik eigenlijk wel samenvatten dat je dit al doet toch?

Kees

[59] Dat klopt en ik varieer hier ook nog vaak op. Het lijkt er dan veel op. En dan raak ik weer in de war en dan kan ik weer niet in mijn bankgegevens inloggen.

Interviewer

[60] Je moest bij het instellen van je AppleID ook een aantal geheime vragen instellen. Je had hier in je favoriete huisdier, je droomjob en je eerste baas ingevuld. In hoeverre schat je in dat familie, vrienden of zelf onbekende de vragen zouden kunnen beantwoorden eventueel daarmee geholpen met social media accounts?

Kees

[61] Dat vind ik een hele goede vraag. **Mijn eerste huisdier weet alleen mijn familie. Vrienden uit dat tijdperk, die zie ik niet meer.** En mijn eerste baas, ik heb niet mijn eerste baas gekozen, maar mijn eerste baas waarmee ik ook echt contact mee had. **Dit was van mijn derde baantje geloof ik. Dit zouden ze wel kunnen raden omdat ik 6 a 7 jaar bij dezelfde werkgever heb gewerkt. Dit zouden vrienden familie en onbekende via social media zien mochten ze dat willen.** Op LinkedIn zou je dit ook terug kunnen vinden. **Mijn derde vraag: droombaan: die zouden ze misschien wel kunnen raden.**

Interviewer

[62] Heb je hiermee rekening gehouden bij het kiezen van de drie geheime vragen?

Kees

[63] **Nee, ik vond het al teveel moeite. Dus heb gewoon de gemakkelijkste vragen om te onthouden gepakt.**

[64] Volgende vraag. **Heb je wel eens een wachtwoord gedeeld met vrienden, familie of bekende?** Licht toe:

Kees

[65] **Ja. Een vriend van mij wilde mijn laptop lenen en had daarvoor mijn wachtwoord nodig. Ik zat dus hier en hij zat helemaal daar. Hij vroeg mij om het wachtwoord en ik heb het wachtwoord opgenoemd.**

Interviewer

[66] **Dus je had geen zin om op te staan en naar de laptop te lopen om het wachtwoord in te voeren en toen heb je het wachtwoord gegeven aan een vriend klopt dat?**

Kees

[67] Ja dat klopt uit luiheid.

Interviewer

[68] En vind je het verstandig dat je dat hebt gedaan?

Kees

[69] Niet verstandig omdat ik dat wachtwoord vaker gebruik voor meerdere accounts. Dus dat is niet slim. Ik vertrouw die mensen erop dat ze er geen misbruik van maken, maar je moet het eigenlijk niet doen.

Interviewer

[70] Ben je bekend met de The Fapping?

Kees

[71] Ja.

Interviewer

[72] Je weet dus wat het inhoudt en dat er iCloud accounts zijn gehackt, heb je toen het gebeurde, er aan gedacht om veiligheidsmaatregelen te nemen?

Kees

[73] Nee, omdat ik geen gevoelige informatie heb in mijn iCloud. En ook luiheid waarschijnlijk weer. Ik heb er eigenlijk niet te veel bij nagedacht. Het was voor mij geen aanleiding om mijn gegevens extra te beschermen.

Interviewer

[74] Na het voorval The Fapping heeft Apple ook twee-staps-verificatie voor alle gebruikers mogelijk gemaakt, daar waren ze al mee bezig. Als het goed is hebben toentertijd alle Apple gebruikers een e-mail gehad hierover. Weet je wat dit inhoudt en heb je dit ingesteld?

Kees

[75] Ik kan mij wel wat bij voorstellen wat het inhoudt. Ik heb het volgens mij niet ingesteld, dat kan ik mij niet herinneren.

Interviewer

[76] Twee-staps-verificatie houdt eigenlijk in dat als je vanaf een onbekend apparaat inlogt, je een activatie SMS naar je iPhone toegestuurd krijgt. Waardoor je die device moet autoriseren om toegang te krijgen tot je iCloud. Dat maakt het hacken van je iCloud dus een stuk lastiger. Zou je hiervan gebruik willen maken?

Kees

[77] Ja hiervan wil ik wel gebruik maken.

Interviewer

[78] Waarom?

Kees

[79] Omdat het een makkelijke stap is die je kunt zetten, waarmee het iCloud een stuk veiliger maakt.

Interviewer

[80] Ok, allerlaatste vraag. Aan het einde kreeg je de opdracht om de iCloud account te verwijderen. Wat verwacht je dat er met alle data gebeurd is?

Kees

[81] Ik verwacht dat ze het ergens opgeslagen houden. Minimaal 5 jaar totdat de servers te vol raken en dan gooien ze het er weer af.

Interviewer

[82] Dat was het. Dank voor dit interview.

Kees

[83] Graag gedaan.

3: Transcriptie Interview 2

Naam: Christina

Leeftijd: 27

Geslacht: vrouw

Datum interview 13-01-15

Praktijkgedeelte

Opdracht 1:

[1] Voor u ligt een nog niet ingestelde iPhone. Zet de iPhone aan en configureer de iPhone. Zorg ervoor dat u een nieuw AppleID aanmaakt en iCloud op de iPhone instelt.

Omschrijving 1:

[2] iPhone wordt ingesteld in Nederlandse taal, locatie Nederland. Draadloos internet wordt ingesteld. Kiest voor om als nieuwe iPhone in te stellen. Er wordt een gratis nieuwe AppleID aangemaakt. Wachtwoord wordt ingevoerd, aanwijzingen waaraan het wachtwoord moet voldoen worden niet gelezen. De 3 geheime vragen worden ingesteld, waarbij het lijkt alsof ze de eerst vraag steeds invult. Ze leest in ieder geval niet alle mogelijkheden. iCloud en zoek mijn iPhone worden aangezet. Phone wordt geactiveerd, pincode wordt ingesteld. iPhone is ingesteld. Christina loopt vrij snel door alle opties heen. Leest wel aandachtig sommige aanwijzingen en opmerkingen.

Opdracht 2

[3] Maak een foto met de iPhone van een willekeurig object.

Omschrijving 2:

[4] De foto applicatie is gemakkelijk gevonden en de foto wordt gemaakt.

Opdracht 3:

[5] Voer een contactpersoon in onder contacten

Omschrijving 3:

[6] De contactpersoon wordt erg snel aangemaakt. Hoeft niet gezocht te worden waar het aangemaakt moet worden.

Opdracht 4:

[7] U wilt uw agenda niet meer synchroniseren met iCloud. Zet het synchroniseren met iCloud uit.

Omschrijving 4:

[8] Synchroniseren van Agenda in iCloud wordt uitgezet. Christina heeft wel even tijd nodig om te vinden waar het mogelijk is, maar na enkele instellingen na gelezen te hebben weet ze het synchroniseren uit te zetten.

Opdracht 5

[9] Wijzig het wachtwoord van uw AppleID.

Omschrijving 5:

[10] Weet niet exact waar het wachtwoord gewijzigd kan worden, gaat ervanuit dat het via de App Store van de iPhone gaat. Volgens Christina moet je dus eigenlijk naar je AppleID account gaan. Maar daar wordt de optie niet gevonden. Ze gaat er dan vanuit dat het waarschijnlijk ergens online moet, maar weet niet hoe.

Opdracht 6:

[11] Verwijder de contactpersoon van de iPhone.

Omschrijving 6:

[12] Weet in een keer te vinden waar de contactpersoon verwijderd kan worden

Opdracht 7:

[13] Verwijder de foto van de iPhone.

Omschrijving 7:

[14] Foto wordt verwijderd bij foto's. Gebeurt in een keer zonder te zoeken.

Opdracht 8:

[15] Verwijder iCloud van de iPhone

Omschrijving 8:

[16] Christina weet precies waar ze moet zijn. Dacht wel heel even dat daarmee alle gegevens verwijderd worden van zowel iPhone als iCloud. Leest ook wederom alle waarschuwingen.

Interview

Interviewer

[17] In hoeverre ben je op de hoogte hoe iCloud exact werkt? Geef een cijfer van 1 (niet op de hoogte) tot 10 (volledig op de hoogte). Licht toe:

Christina

[18] Ik denk een 7, omdat ik er helemaal niet mee bezig ben. Maar ik heb wel van mensen gehoord dat iCloud handig is om te gebruiken om gegevens te bewaren en om met andere mensen te delen. Je kunt zelf aan en uit zetten wat je wel of niet wilt bewaren. Je kunt dus zelf bepalen welke documenten of welke gegevens bewaard worden.

Interviewer

[19] En als ik je vraag, kun je aan iemand anders goed uitleggen wat iCloud is, wat iCloud in houdt, welke gegevens opgeslagen worden in de cloud en wat de instellingen zijn?

Christina

[20] Ik denk wel dat ik globaal wat het is en hoe het werkt. Verder weet ik niet echt qua techniek.

Interviewer

[21] In hoeverre bent u van mening dat de data die in de cloud opgeslagen wordt veilig is en niet voor andere mensen toegankelijk is? Geef een cijfer van 1 (niet mee eens) tot 10 (volledig mee eens). Licht toe:

Christina

[22] Alles kan gehackt worden, dus helemaal veilig zal het nooit zijn. Maar ik denk wel dat als je zelf je gegevens goed beveiligd, een veilig wachtwoord hebt en niet de geheime dingen erop zet, dat het dan redelijk veilig is. Uiteindelijk is het afhankelijk van hoe je zelf ermee omgaat en hoe je het beveiligt.

Interviewer

[23] En als je er een cijfer aan moet geven? Als je vanuit gaat dat 1 helemaal niet veilig is en 10 helemaal veilig?

Christina

[24] Lastig. Ik denk een 7 of zo?

Interviewer

[25] Als ik dus samenvat, iCloud is relatief veilig, maar de veiligheid is voor een deel ook afhankelijk van de gebruiker. Bedoel je dat?

Christina

[26] Ja. En hoe om je zelf ermee om gaat. En hoe je, ja zelf je data beschermt.

Interviewer

[27] In hoeverre hou je rekening mee wat voor gevoelige data je onbeveiligd op de iPhone opslaat. Dus denk bijvoorbeeld aan dat je je wachtwoorden in je notities opslaat, je wachtwoorden, geheime informatie, kan zowel werk als privé zijn, foto's van wachtwoorden, foto's van plekken of mensen die je niet maken, naaktfoto's, noem het maar op.

Christina

[28] Wat ik daar van vind?

Interviewer

[29] Hou je rekening mee als je dat soort data opslaat. Denk je na voordat je dat opslaat?

Christina

[30] Nou, Vroeger schreef ik nog wel eens wachtwoorden op, maar dan heb ik het over toen ik nog een kind was. Maar nu doe ik dat sowieso niet meer, omdat ik weet dat er uiteindelijk altijd wel iemand bij de data kan. Dus het is een kwestie van onthouden en ik schrijf het nooit op. Ja en qua foto's, vanuit mijn werk, weet ik dat geen foto's mag maken van andere mensen als ze dat niet willen.

Interviewer

[31] Maar je hebt dus nooit een pincode, een wachtwoord of bepaalde informatie snel op je telefoon opgeslagen in een notitie, of even een foto gemaakt van een wachtwoord? Al is het maar bijvoorbeeld het wachtwoord van een Wifi netwerk? Het kan heel breed zijn.

Christina

[32] Ik heb wel eens een wachtwoord opgeslagen of opgeschreven in de notities van iPhone van een modem. Maar verder nooit eigen wachtwoorden of die van anderen.

Interviewer

[33] Ben je daar ook bewust mee bezig, met wat je wel of niet opslaat?

Christina

[34] Ja daar ben ik wel echt bewust mee bezig. Ik denk wel echt na wat ik wel of niet op de iPhone opsla.

Interviewer

[35] Je hebt als opdracht net gehad om het synchroniseren van de agenda met de iCloud uit te zetten. Laten we er nu even vanuit gaan dat je de agenda al een lange tijd in gebruik hebt. Wat verwacht je dan dat er met alle data, met alle afspraken die in de agenda staat, is gebeurd op het moment dat je het uit zet?

Christina

[36] Ja, dat zal vast nog ergens op te halen zijn.

Interviewer

[37] Maar wat is je eerste gevoel, als je het synchroniseren op je iPhone nu uitzet? Denk je dan dat alle data overal verwijderd zou moeten zijn?

Christina

[38] Nou ja dat zou ik wel fijn vinden, maar dat is het niet. Ik weet gewoon hoe het nu werkt en je denkt dat in eerste instantie: ik verwijder het helemaal, maar het blijft nog steeds ergens staan.

Interviewer

[39] En als je hebt over het synchroniseren alleen uit zetten, je hebt iCloud niet verwijderd, wat denk je dan?

Christina

[40] Dan is de data nog steeds helemaal op de iCloud aanwezig

Interviewer

[41] Ok, even kijken. Daarnaast heb je ook een foto genomen. Die wordt ook gesynchroniseerd, omdat je iCloud hebt aanstaan. Je hebt de foto verwijderd van de iPhone. Wat verwacht je dat er met de foto is gebeurd?

Christina

[42] Uit de iCloud of?

Interviewer

[43] Laat ik het anders formuleren, je hebt de foto die je eerst hebt genomen verwijderd, verwacht je dan ook dat de foto uit de iCloud verwijderd is of niet?

Christina

[44] Nou, dat weet ik niet. Ik heb de iCloud van de foto niet uitgezet.

Interviewer

[45] Los daarvan, het gaat echt om de taak net. Je hebt net de foto gemaakt en daarna heb je de foto weggegooid. Is de foto dan helemaal en overal verwijderd?

Christina

[46] Nee ik denk het niet. Ik denk dat het dan nog in de iCloud staat.

Interviewer

[47] Waarom denk je dat?

Christina

[48] Nou, omdat dat nog aan staat.

Interviewer

[49] Dus samengevat, als je een foto maakt, wordt de foto gesynchroniseerd naar iCloud. Dus als je een foto van je toestel verwijdert, dan wordt deze alleen van je toestel verwijderd. Dus als je de foto van de iCloud wilt verwijderen, dan moet je deze ook nog van de iCloud verwijderen. Klopt dat?

Christina

[50] Ja.

Interviewer

[51] Dus als je een foto wilt verwijderen, dan moet je het op 2 plekken verwijderen. En als je dus een foto wilt verwijderen, verwijder je dan consequent de foto op beide plekken?

Christina

[52] Nee

Interviewer

[53] Er is dus volgens jou een grote kans, dat als je een foto maakt en weer weggooit dat deze nog in de iCloud blijft staan.

Christina

[54] Ja. En weet je waarom ik dat denk? Omdat ik heel vaak foto's verwijder van mijn telefoon, maar die staan vervolgens wel op de laptop.

Interviewer

[55] Je kreeg als opdracht ook om een AppleID aan te maken. Daarvoor moest je een wachtwoord opgeven. In hoeverre schat je in, dat dat wachtwoord een veilig wachtwoord is? Geef daarvoor ook een cijfer van 1 tot 10, waarbij 1 staat voor heel erg onveilig en 10 echt super veilig.

Christina

[56] Ik denk een 9.

Interviewer

[57] En waarom?

Christina

[58] Nou omdat ik een hoofdletter heb gebruikt en cijfers en dat zijn cijfers die mensen niet zomaar kunnen raden. En afkortingen van mijn naam, of ten minste letters met afkortingen van mijn naam. Dus dat zouden ze nog wel kunnen raden. Maar de combinatie is denk ik moeilijk te raden.

Interviewer

[59] Ok, Volgens Apple moet een veilig wachtwoord voldoen aan de volgende eisen: Minimaal 1 letter, heeft minimaal 1 hoofdletter en 1 cijfer en 1 leesteken. Geen gebruik van meerdere dezelfde tekens achterelkaar, dus geen 000, of 111, niet hetzelfde als je accountnaam of een deel ervan. Bestaat uit minimaal 8 karakters. Niet een veel gebruikte wachtwoord. Niet in de afgelopen paar jaar eerder gebruikt

Interviewer

[60] En geen verwijzingen naar geboortedata of verjaardagen. Als ik je dit nu vertel, hoe veilig denk je nog dat je wachtwoord is?

Christina

[61] Hahaha, nou **dan wordt het wel iets minder veilig**. Ik heb geen leesteken, ik heb wel een soort van de cijfers van mijn geboortedatum en een deel van mijn naam. Dus dat zijn redelijk wel wat mindere punten.

Interviewer

[62] Dus wat schat je dan in voor een cijfer?

Christina

[63] Ik denk dan een 6. Het is wel redelijk veilig, maar het kan beter.

Interviewer

[64] We gaan naar de laatste paar vragen. We zijn bijna klaar. Je moest ook een aantal geheime vragen instellen. In hoeverre **schat je in, dat andere mensen, dan bedoel ik familie, vrienden of bekende, via eventueel ook via social media, de mogelijkheid hebben om de geheime vragen te beantwoorden?**

Christina

[65] Nou, **alleen mijn familie en hele naaste vrienden**.

Interviewer

[66] Het is dus wel een optie dat dat zou kunnen?

Christina

[67] Maar ja, nee, het zou dus wel kunnen, maar niet via social media of Facebook of zo.

Interviewer

[68] Heb je, bij het kiezen van de geheime vragen, rekening gehouden of anderen het konden raden?

Christina

[69] Nee, ik heb gewoon de bovenste vraag gepakt die gemakkelijk te onthouden was.

Interviewer

[70] Heb je wel eens je wachtwoord gedeeld met vrienden, familie of bekenden?

Christina

[71] Alleen met mijn partner.

Interviewer

[72] En verder niemand?

Christina

[73] Nee.

Interviewer

[74] En waarom heb je het wachtwoord wel met je partner gedeeld?

Christina

[75] Oh ja ook met mijn moeder.

Interviewer

[76] En waarom heb je je wachtwoord met hen gedeeld?

Christina

[77] Omdat ik hem vertrouw en dan kan hij soms, als ik ergens niet bij kan zoals mijn mail, dan kan hij af en toe voor mij kijken.

Interviewer

[78] Dus voor noodgevallen?

Christina

[79] Ja.

Interviewer

[80] En de reden dat je je moeder het wachtwoord hebt gegeven?

Christina

[81] Ze moest ook een keer inloggen voor mij, volgens mij was ik toen op reis.

Interviewer

[82] Dat was dus ook een noodsituatie eigenlijk.

Christina

[83] Ja.

Interviewer

[84] Ok, ben je bekend met de gebeurtenis The Fappinging?

Christina

[85] Ehm, Nee.

Interviewer

[86] De Fappinging is de gebeurtenis waarbij naaktfoto's van bekende mensen zijn...

Christina

[87] Oooh ja, dat heb ik gehoord.

Interviewer

[88] De Fappinging is de bijnaam ervan. Het is groot in het nieuws geweest zoals je weet. Toen je dat hoorde, heb je veiligheidsmaatregelen genomen?

Christina

[89] Mmmm.

Interviewer

[90] Ben je weer naar je wachtwoorden gaan kijken of ze nog veilig waren en ze eventueel weer veranderd?

Christina

[91] Toevallig kreeg ik toen ook een melding van DigiD dat ik mijn wachtwoord moest wijzigen. Maar andere wachtwoord heb ik niet veranderd.

Interviewer

[92] En de reden waarom je je wachtwoord van DigiD hebt veranderd, was dus om dat je actief gevraagd werd om je wachtwoord te veranderen?

Christina

[93] Ja. Ik heb het niet vanuit mijzelf veranderd.

Interviewer

[94] Ok, na de gebeurtenis The Fapping heeft Apple twee-staps-verificatie voor alle gebruikers mogelijk gemaakt. Daar waren ze ervoor ook al mee bezig. Als het goed is hebben bijna of alle gebruikers van Apple een e-mail gehad, met informatie wat dit is en met de vraag om dit ook in te stellen. De vraag is, weet je wat twee-staps-verificatie inhoudt?

Christina

[95] Nee.

Interviewer

[96] Twee-staps-verificatie houdt eigenlijk in dat als je met een onbekende browser of toestel apparaat inlogt bij iCloud, dat je een code naar je telefoon toegestuurd krijgt. Dan moet je eerst de code invullen en dan pas krijg je toegang. Dat betekent dat iemand niet zomaar in je iCloud in kan, als degene je iPhone niet in bezit heeft. Je hebt dit dus niet ingesteld, maar zou het dan wel overwegen om dit in te stellen.

Christina

[97] Ik denk het wel, het lijkt me wel veiliger.

Interviewer

[98] Ok, dan gaan we naar de laatste vraag. Je kreeg als laatste opdracht om iCloud te verwijderen. Wat verwacht je dat er met al je data gebeurd is?

Christina

[99] Ja, je hoopt dat het weg is, maar dat zal vast nog ergens wel zijn.

Interviewer

[100] Dus je hoopt dat het weg is, maar je verwacht dat het nog steeds op de cloud staat.

Christina

[101] Ja ik denk dat het nog ergens blijft staan.

Interviewer

[102] Nou, dank je wel. Dit was het.

4: Transcriptie Interview 3

Naam: Youssef

Leeftijd: 20

Geslacht: man

Datum interview 14 januari 2015

Praktijkgedeelte

Opdracht 1: [1] Voor u ligt een nog niet ingestelde iPhone. Zet de iPhone aan en configureer de iPhone. Zorg ervoor dat u een nieuw AppleID aanmaakt en iCloud op de iPhone instelt.

Omschrijving 1: [2] Youssef pakt de telefoon, stelt het toestel in. Kiest voor taal Nederland, locatie Nederlands. Er wordt een verbinding met Wifi gemaakt. Toestel wordt geactiveerd. Toestel wordt ingesteld als nieuwe iPhone. Nieuwe AppleID wordt aangemaakt. Voert wachtwoord in, maar leest de aanwijzingen van Apple waaraan een wachtwoord moet voldoen niet. Vervolgens moet de Youssef geheime vragen instellen en beantwoorden, deze worden vrij snel gekozen. Leest een aantal opties, maar niet allemaal. Leest de voorwaarden niet. Maar geeft aan dat hij ze recentelijk nog gelezen heeft. Hij kiest ervoor om iCloud aan te zetten, maar bij “zoek mijn iPhone” kiest hij ervoor om het uit te zetten. Hiervoor is locatievoorziening nodig en dit kost onnodig batterij volgens de geïnterviewde. Daarnaast geeft hij aan dat hij geen behoefte heeft dat anderen weten waar hij is. iCloud sleutelhanger wordt niet ingesteld, omdat hij er geen gebruik van maakt. Stuur diagnostische info wordt wel aangezet. Bij elke stap twijfelt de geïnterviewde niet. Het lijkt alsof hij exact weet wat voor implicaties elke stap heeft.

Opdracht 2: [3] Maak een foto met de iPhone van een willekeurig object.

Omschrijving 2: [4] Er wordt een foto gemaakt. Dit wordt in een keer uitgevoerd

Opdracht 3: [5] Voer een contactpersoon in onder contacten.

Omschrijving 3: [6] Ook het invoeren van een contactpersoon gaat in een keer goed zonder zoeken.

Opdracht 4: [7] U wilt uw agenda niet meer synchroniseren met iCloud. Zet het synchroniseren met iCloud uit.

Omschrijving 4: [8] Ook het uitzetten van de contactpersoon weet Youssef moeiteloos uit te voeren.

Opdracht 5: [9] Wijzig het wachtwoord van uw AppleID

Omschrijving 5: [10] Youssef weet niet in direct waar het wachtwoord veranderd kan worden. Denkt goed na. Op de vraag of hij wel eens zijn wachtwoord heeft veranderd, antwoordt hij nee. Hij probeert het nog via de App store te doen, maar dit lukt ook niet. Hij weet niet hoe hij het wachtwoord via de telefoon moet verwijderen.

Opdracht 6: [11] Verwijder de contactpersoon van de iPhone

Omschrijving 6: [12] Hij gaat naar de contactpersonen en verwijdert moeiteloos de aangemaakte contactpersoon.

Opdracht 7: [13] Verwijder de foto van de iPhone.

Omschrijving 7: [14] Gaat naar foto's, klikt op verwijder. Nu is de foto verwijderd. Hij controleert niet of de foto ook in de cloud staat.

Opdracht 8: [15] Verwijder iCloud van de iPhone

Omschrijving 8: [16] Hij weet in gelijk te vinden waar hij iCloud kan verwijderen. Dit gaat moeiteloos. Leest nog even heel snel de aanwijzing, waarbij gevraagd wordt of alle data van de iPhone verwijderd moet worden.

Interview

Interviewer

[17] De eerste vraag: In hoeverre ben je op hoogte van hoe iCloud exact werkt. Je mag jezelf een cijfer geven van 1 tot 10. Waarbij 1 betekend dat je helemaal niet op de hoogte bent en 10 dat je volledig op de bent. En licht je antwoord toe.

Youssef

[18] Ik zou zeggen een 9. Ik heb al drie verschillende iPhone's gehad. De 4, de 5 en nu net de 6. Ik geef mijzelf een 9 omdat ik iedere keer als ik een nieuwe telefoon heb, wanneer ik iCloud ga gebruiken, exact hetgene opnieuw instel wat ik nodig heb. Daarnaast kan ik mijn gegevens van mijn oude telefoon overzetten en hier maak ik gebruik van. Ik heb bewust ook laatst foto's synchroniseren uitgezet, omdat ik meldingen kreeg dat de database vol zat van iCloud. En ik

mijn iCloud moest opwaarderen. Dus de foto's zet ik los op mijn computer of een externe harde schijf. Ik gebruik iCloud echt alleen voor agenda, contacten.

Interviewer

[19] Dus je weet hoe je iCloud aan en uit zet, je weet welke informatie gesynchroniseerd wordt, wat er op de cloud staat en alle functionaliteiten?

Youssef

[20] Ja.

Interviewer

[21] Ok, de volgende vraag is, in hoeverre ben je van mening dat alle data die je in de cloud opslaat veilig is en niet voor andere mensen toegankelijk is? Geef je zelf hiervoor ook een cijfer. Waarbij 1 staat voor helemaal niet veilig tot 10 heel erg veilig.

Youssef

[22] Ik zou zeggen een 5. Ik denk niet dat de cloud heel erg goed beveiligd is. Je hebt wel natuurlijk je eigen ID en wachtwoord. Maar ik denk dat ze er zo wel achter kunnen komen als ze je gegevens willen stelen. Maar aan de andere kant, geef ik alsnog wel een 5 omdat ik denk dat ik zelf geen potentieel doelwit ben van criminelen die mijn gegevens willen hebben. Maar in principe hoeven ze alleen een AppleID en een wachtwoord te hebben.

Interviewer

[23] Je hebt wel een idee dus dat mensen relatief gemakkelijk bij je gegevens zouden kunnen komen als ze dat willen.

Youssef

[24] Ja.

Interviewer

[25] Ok, even kijken. Hou je er rekening mee wat voor data je op je telefoon opslaat? Denk als voorbeeld aan je wachtwoorden, pincodes, geheime informatie van zowel werk als privé. Bepaalde wachtwoorden van werk, foto's van geheime locaties, naaktfoto's, noem maar op. Dus eigenlijk data waarvan je niet wilt dat dat naar buiten komt. In Hoeverre hou je daar rekening mee dat je dat wel of niet opslaat op je telefoon? Los van de cloud gezien.

Youssef

[26] Nou als er beschamende foto's, naakt foto's of rare video's op mijn telefoon staan, dan bekijk ik ze een keer en dan verwijder ik ze of zet ik ze op mijn computer en niet in de cloud. Dus ik bewaar sowieso bijna geen foto's op mijn telefoon, alleen echt leuke die ik kan sturen als ik om een foto gevraagd wordt. Ik gebruik een speciale App voor mijn *passwords*. Ik kan met mijn vingerafdruk de app openen en daarin kan ik al mijn versleutelde wachtwoorden vinden. En voor de rest, wat nog meer?

Interviewer

[27] Denk nog aan pincodes, of als eenmalig een wachtwoord voor werk moet onthouden. Of je maakt even snel eenmalig een foto van een wachtwoord, omdat je deze even snel nodig hebt.

Youssef

[28] Ik gebruik de app echt voor wachtwoorden. En mijn pincode eh, ja in mijn notities bewaar ik eigenlijk niks, omdat je daar zo bij kunt.

Interviewer

[29] Dus je bent er wel bewust mee bezig?

Youssef

[30] Ja, want er zitten ook gewoon wel eens andere mensen op mijn telefoon, die kennen mijn wachtwoord. Daarom heb ik ook geen gekke foto's op mijn telefoon. Ik heb namelijk liever niet dat ze mijn foto's bekijken.

Interviewer

[31] Maar je houdt er vooral rekening mee in dit geval, omdat andere mensen ook op je telefoon kunnen. En niet zozeer omdat de gegevens ook op de Cloud geüpload worden?

Youssef

[32] Sowieso, met foto's omdat anderen in mijn telefoon kunnen komen. Maar pincodes sla ik sowieso niet op, omdat ik weet dat dat ergens staat. En dat vind ik niet prettig. Ik schrijf het nog liever op een papiertje en bewaar het thuis in een agenda of zo.

Interviewer

[33] Ok. Ik heb je zojuist gevraagd om het synchroniseren van je agenda met de iCloud uit te zetten. Wat denk je dat er met je data gebeurd is. Met je al je oude afspraken die je al eens ingevoerd hebt.

Youssef

[34] Volgens mij kan je dat weer ophalen. Nu is het zeg maar weg uit je agenda, maar je hebt altijd een soort van backup. Deze backup kun je raadplegen en kun je agenda weer terug krijgen.

Interviewer

[35] Maar als ik het anders zeg: als je dus het synchroniseren uit zet en je logt met een andere apparaat op iCloud in. Zie je dan nog je afspraken in de cloud staan of zijn ze allemaal weg?

Youssef

[36] Volgens mij, als een backup terug zet en je laatste backup ook je agenda heeft meegenomen, dan kun je het alsnog erop zetten.

Interviewer

[37] Je hebt ook een foto gemaakt. Daarna heb ik gevraagd om de foto te verwijderen. Wat denk je dat er met de foto is gebeurd?

Youssef

[38] Als ik de foto verwijder of als ik 'm maak?

Interviewer

[39] Vertel maar wat er gebeurd in beide situaties.

Youssef

[40] Op deze manier, als je de cloud aan hebt staan, dan zet hij de foto ook gelijk ergens anders zodat je het ook op een andere apparaat kan bekijken. Dus dan staat ie in een soort van bestandje online.

Interviewer

[41] En wat gebeurd er dan met de foto als je deze van je iPhone verwijdert?

Youssef

[42] Ja volgens mij ook weer met foto's, als je dan opnieuw gaat synchroniseren, dan kun je je oude foto's nog terug halen als je een vroegere backup bewaard hebt. **Dan blijft er een bestand online staan die de foto's heeft.**

Interviewer

[43] Ok duidelijk. Je gaat er vanuit, dat ookal verwijder je foto, dat de foto dan nog steeds op de Cloud bewaard blijven?

Youssef

[44] **Nou ik weet ook dat als je een belangrijk persoon bent, dat ze altijd nog je foto's kunnen terughalen, dus ze blijven altijd in een database ergens staan.**

Interviewer

[45] Ok, je hebt ook als vraag gekregen om een AppleID aan te maken en een wachtwoord in te vullen. In hoeverre schat je in dat je hiervoor een veilig wachtwoord hebt gebruikt?

Youssef

[46] **Ik heb wel een heel veilig wachtwoord gebruikt.**

Interviewer

[47] En als je jezelf een cijfer moet geven van 1 tot 10?

Youssef

[48] **Ik denk dan een 10.**

Interviewer

[49] En waarom een 10?

Youssef

[50] Omdat ik eigenlijk alle aanwijzingen, die normaal gesproken bij wachtwoord maken krijgt, opvolg. Naja, ik zou mezelf toch geen 10 geven, **om dat ik het wachtwoord voor meer dingen gebruik.** Dat is wel wat minder goed. Want als iemand in principe zou denken, **ik heb het wachtwoord van hem en hij gaat het bij meerdere dingen proberen, dan zou hij ook in andere**

accounts binnen komen. Maar voor echte belangrijke zaken, bankzaken en e-mails en zo heb ik wel verschillende wachtwoorden. Maar ik heb een hoofdletter erin, hij is redelijk lang en een teken en cijfers.

Interviewer

[51] Dus als ik zou zeggen, dat was eigenlijk mijn volgende vraag, er zijn verschillende partijen die advies geven waaraan een veilig wachtwoord moet voldoen zoals, minimaal 1 letter, 1 hoofdletter, 1 cijfer, een leesteken, niet dezelfde tekens achter elkaar, niet hetzelfde als je accountnaam, gebruikersnaam of een deel ervan. Minimaal 8 karakters niet veel gebruikte wachtwoorden, geen wachtwoorden die je eerder hebt gebruikt en ook geen geboortedata en leeftijden, dan voldoen je wel redelijk goed aan deze eisen?

Youssef

[52] Ja, ik heb al van jongs af aan heb ik altijd moeilijke wachtwoorden. Alle wachtwoorden die ik heb voldoen wel aan deze eisen.

Interviewer

[53] Je moest ook drie geheime vragen instellen en beantwoorden. En dan ben ik benieuwd in hoeverre je in schat dat andere mensen, denk aan familie, vrienden of onbekende eventueel met hulp van social media of andere online accounts die je hebt, achter de antwoorden van de vragen kunnen komen.

Youssef

[54] Mijn straatnaam van vroeger, zouden mijn familieleden wel achter kunnen komen door in een oud adresboek te kijken. Maar dat kun je niet op social media vinden, omdat ik toen geen social media had en dus nooit gezegd heb dat ik daar gewoond heb. Mijn bijnaam van vroeger, dat zouden vrienden wel weten want ik ga nog steeds met dezelfde vrienden om.

Interviewer

[55] Zouden zij je oude straatnaam nog kunnen herinneren?

Youssef

[56] Ja, ja, dat zou nog wel kunnen. Het is wel een kleine straat. Maar dat zouden ze inderdaad wel kunnen herinneren. Maar ik denk niet dat veel mensen dat zouden weten. En de derde vraag, mijn eerste vlucht, die weten mijn ouders alleen.

Interviewer

[57] Maar mensen zouden het wel kunnen raden of niet?

Youssef

[58] Ja, maar ik denk niet dat veel mensen erop komen, omdat je er ook met de auto naartoe kunt. Ik denk dat je minder snel dit land zou raden.

Interviewer

[59] Heb je wel rekening mee gehouden welke vragen andere mensen eventueel zouden kunnen raden?

Youssef

[60] Niet echt heel bewust, maar ik denk dat als het echt gemakkelijke vragen waren dat ik dan andere vragen gekozen had.

Interviewer

[61] Heb je wel eens je wachtwoorden gedeeld met vrienden, familie?

Youssef

[62] Ligt eraan hoe belangrijk ik een wachtwoord ik vind. Van mijn bank in principe niet. Van mijn AppleID wel, zodat zij mijn aankopen kan overnemen. Ik heb ooit iets gekocht die zij ook mag gebruiken. Het is dan wel mijn vriendin, dus daar heb ik wel een close relatie mee. Ze weet mijn wachtwoord denk ik niet eens, omdat ik het toen heb ingevuld. En van mijn e-mail weet misschien mijn beste vriend wel. Maar die heb ik eenmalig gegeven met de vraag of hij even naar mijn mail kon kijken. Maar niemand heeft echt mijn wachtwoord, of niemand kan denk ik zo mijn wachtwoord opnoemen.

Interviewer

[63] Het is dus zo, dat je wel eens je wachtwoord dus aan iemand anders hebt gegeven?

Youssef

[64] Ja, maar dan wel bewust. Ik was ook echt bewust aan wie ik het gaf.

Interviewer

[65] Ben je bekend met The Fappinging?

Youssef

[66] The Fappinging? Ja.

Interviewer

[67] Dat is de gebeurtenis waar naakt foto's van meer dan 100 bekende mensen zijn gelekt.

Youssef

[68] Ja.

Interviewer

[69] Toen je dat hoorde, heb je toen veiligheidsmaatregelen getroffen voor je account?

Youssef

[70] Nee ik heb niet zulke foto's. En het ligt ook aan wie je bent. Ik ben niet echt een doelwit voor iets. Ook niet voor geld, omdat ik nog student bent. Bij mij zouden ze weinig kunnen weghalen. En ik ben altijd wel bewust geweest met data.

Interviewer

[71] Ja ehm even kijken, ja. Nog een vraag. Na het voorval The Fappinging, Apple was er al een tijdje mee bezig, hebben ze heel snel twee-staps-verificatie mogelijk gemaakt. Ben je bekend hiermee, wat twee-staps-verificatie inhoudt?

Youssef

[72] Niet als je het zo zegt. Wat is een-staps-verificatie dan, alleen je wachtwoord?

Interviewer

[73] Ja dat klopt, twee-staps-verificatie houdt eigenlijk in dat als je bij het inloggen op iCloud op een nieuw apparaat je wachtwoord invoert, krijg je een Sms'je toegestuurd op je iPhone, die je als extra beveiliging moet invoeren.

Youssef

[74] Nee gebruik ik niet. Het lijkt op een TAN code of zo om te betalen. Maar dat vind ik niet nodig voor mijn AppleID.

Interviewer

[75] En dan de laatste vraag. Aan het einde kreeg je de vraag om de iCloud account te verwijderen. Wat verwacht je dat er met de data is gebeurd in de cloud?

Youssef

[76] Ik heb het account alleen van mijn telefoon verwijderd toch? Ik denk dat de iCloud account nog bestaat. Je kunt dus nog via de website of computer erop. Ik denk als je het helemaal verwijdert, ik weet gewoon van Google, dat ze hele grote panden vol met computers en data staan omdat ze van plan zijn om de data te verkopen. Ik weet dat data daar nog aanwezig is. Ik denk alleen dat ik de data zelf dan niet kan achterhalen.

Interviewer

[77] Ok, dat was het interview. Dank je wel.

5: Transcriptie Interview 4

Naam: Sonja

Leeftijd: 24

Geslacht: vrouw

Datum interview: 14 januari 2015

Praktijkgedeelte

Opdracht 1:

[1] Voor u ligt een nog niet ingestelde iPhone. Zet de iPhone aan en configureer de iPhone. Zorg ervoor dat u een nieuw AppleID aanmaakt en iCloud op de iPhone instelt.

Omschrijving 1:

[2] Geïnterviewde pakt telefoon en stelt als taal Nederlands in en locatie Nederland. Stelt het wachtwoord voor WiFi in. Configureert de iPhone als een nieuwe iPhone. Maakt vervolgens een nieuwe AppleID aan en voert een wachtwoord in, ze leest de aanwijzingen van Apple niet waarin staat waar een veilig wachtwoord moet voldoen. Ze krijgt als waarschuwing dat het een zwak wachtwoord is. Geeft aan dat het vreemd is, aangezien het ook haar huidige wachtwoord is van haar AppleID. Kiest voor 3 geheime vragen en vult het antwoord in. Bij het kiezen leest ze vluchtig een aantal opties, maar niet allemaal. Gaat akkoord met de voorwaarden en de iPhone wordt geactiveerd. Ze kiest om iCloud aan te zetten en gebruik mijn iPhone. Merkt op dat ze gebruik mijn iPhone altijd aan zet. Bij de vraag iCloud-Sleutelhanger instellen leest ze alles even door. Ze kende de optie niet en stelt het daarom voor nu even niet in. Ze kiest ervoor om geen diagnostische info te sturen. Dat kost te veel moeite. Instellen iPhone is afgerond. Ze loopt vrij vlot door alle stappen heen en weet wat ze doet.

Opdracht 2:

[3] Maak een foto met de iPhone van een willekeurig object.

Omschrijving 2:

[4] Ze weet de camera applicatie moeiteloos te vinden en maakt een foto.

Opdracht 3:

[5] Voer een contactpersoon in onder contacten.

Omschrijving 3:

[6] Gaat in een keer naar de contactpersonen en voert een nieuw contactpersoon in.

Opdracht 4:

[7] U wilt uw agenda niet meer synchroniseren met iCloud. Zet het synchroniseren met iCloud uit.

Omschrijving 4:

[8] Ze weet in direct in de instellingen de agenda uit te zetten

Opdracht 5:

[9] Wijzig het wachtwoord van uw AppleID.

Omschrijving 5:

[10] Ze gaat naar instellingen en zoekt daar naar een optie om de wachtwoord te veranderen. Maar weet niet precies waar het kan. Ze geeft wel aan dat ze dit soort dingen vaak erg snel kan vinden. Ze kan het toch niet vinden. Wel geeft ze aan dat ze soms wel eens een bericht krijgt om een wachtwoord te wijzigen. Ze wijzigt dan het wachtwoord via de e-mail.

Opdracht 6:

[11] Verwijder de contactpersoon van de iPhone

Omschrijving 6:

[12] Ze gaat naar de contactpersoon en weet in 1x de contactpersoon te verwijderen.

Opdracht 7:

[13] Verwijder de foto van de iPhone.

Omschrijving 7:

[14] Ze verwijdert de foto. Maar gaat ook naar fotostream en verwijdert daar ook de foto. Ze geeft aan dat ze fotostream standaard heeft uitstaan omdat het dan dubbel wordt opgeslagen. Ze is dus volledig op de hoogte dat bij het aanzetten van fotostream dat ze de foto eigenlijk 2x zou moeten verwijderen.

Opdracht 8:

[15] Verwijder iCloud van de iPhone

Omschrijving 8:

[16] Ze gaat naar de instellingen en weet waar ze iCloud van de iPhone moet verwijderen. Ze leest de waarschuwing en verwijdert ook de gegevens van de iPhone.

Interview

Interviewer

[17] De eerste vraag is: in hoeverre ben je op de hoogte hoe iCloud exact werkt. En geef je jezelf een cijfer van 1 tot 10, waar bij je met 1 helemaal niet op de hoogte bent en 10 dan ben je volledig op de hoogte.

Sonja

[18] Een 6.

Interviewer

[19] En waarom een 6?

Sonja

[20] Omdat ik wel van bepaalde delen weet van iCloud wat ik ermee kan doen. Dus ik maak reservekopies van mijn iCloud en zoek mijn iPhone heb ik heel vaak gebruikt. Dan kijk ik online even waar mijn iPhone ligt. En je contacten kun je synchroniseren. Dus ik weet een aantal onderdelen, maar hoe het exact allemaal werkt, kan ik niet zeggen.

Interviewer

[21] Wat bedoel je met exact allemaal werkt? Op technisch gebied of bedoel je de functionaliteiten zelf?

Sonja

[22] Ja ook de techniek, maar er zijn nog veel meer onderdelen van iCloud volgens mij en die weet ik niet. Ik heb denk ik vier dingen die ik belangrijk vind en de rest kijk ik niet naar.

Interviewer

[23] Kijk je wel eens naar alle instellingen van iCloud hoe die ingesteld staan? Of hou je je daar niet mee bezig

Sonja

[24] Nee, ik heb het gewoon aanstaan.

Interviewer

[25] In hoeverre ben je van mening dat de data die op de cloud wordt opgeslagen, veilig is en niet voor andere mensen toegankelijk is? En dan mag je ook een cijfer van 1 tot 10 geven. Waarbij je met 1 vindt dat het helemaal niet veilig is en 10 dat het helemaal veilig is.

Sonja

[26] Is dit voor de gemiddelde mens of voor een slimme hacker?

Interviewer

[27] In het algemeen. Dus als jij data op de cloud hebt staan of dat voor jou gevoel veilig staat.

Sonja

[28] Ik denk dat ik dan een 6 geef. Ik denk dat een gemiddeld persoon niet weet hoe je er bij kunt komen, maar ik heb wel eens gehoord dat het toch gebeurt. Dus ik denk dat het redelijk veilig is, maar er zullen altijd mensen zijn die bij je data kunnen.

Interviewer

[29] Je vindt dus eigenlijk dat de data niet heel veilig staat?

Sonja

[30] Ja er is altijd bij te komen door mensen.

Interviewer

[31] En in hoeverre ben je op de hoogte welke data er allemaal op de cloud wordt opgeslagen?

Sonja

[32] Contactgegevens, eeh...

Interviewer

[33] En als je dan jezelf een cijfer geeft van 1 tot 10, hoeveel je ervan af weet?

Sonja

[34] Dan geef ik mijzelf weer een 6

Interviewer

[35] Dus je weet wel dat er data opgeslagen wordt, maar je weet niet exact welke data, kan ik dat zo samenvatten?

Sonja

[36] Precies. Ik moet zeggen dat ik me er nog nooit in heb verdiept. En ik weet wel een aantal dingen die ik net noemde, maar verder nee. Maar het schijnt dus dat je ook berichten terug kunt vinden online in je iCloud. Maar ik weet niet precies hoe.

Interviewer

[37] Kan ik dus zeggen dat je wel weet dat er meer wordt opgeslagen, dan dat je eigenlijk kunt zien?

Sonja

[38] Ja dat weet ik bijna zeker.

Interviewer

[39] En hou je er rekening mee wat voor gevoelige data je op je iPhone opslaat? Dan heb ik het over wachtwoorden, pincodes, geheime informatie, naakt foto's en zo?

Sonja

[40] Eigenlijk niet. Want al mijn wachtwoorden staan op mijn iPhone. In de notities. Dat is best wel dom. Maar ik ben gewoon bang dat ik het anders niet meer weet. Ik weet wel dat als mijn iPhone een keer gestolen wordt, dan hebben ze al mijn wachtwoorden.

Interviewer

[41] Je bent je er wel van bewust dat je de informatie op je iPhone opslaat?

Sonja

[42] Ja ik ben mij er wel van bewust, maar ik weet ook dat je via iCloud je iPhone kunt blokkeren als het gesloten wordt. Dat heb ik wel in mijn achterhoofd.

Interviewer

[43] Dus aan de ene kant weet je wel dat je het eigenlijk niet zou moeten doen...

Sonja

[44] ... maar ik doe het toch.

Interviewer

[45] Ok, je hebt ook het synchroniseren van je agenda uitgezet, dat was een van de opdrachten. Wat verwacht je dat er met de gegevens uit je agenda gebeurd is?

Sonja

[46] Bedoel je of die nog in de Cloud staan nog?

Interviewer

[47] Ja.

Sonja

[48] Ik heb echt geen idee eigenlijk. Het zal wel voor een bepaalde tijd opgeslagen worden. Ik weet het eigenlijk niet.

Interviewer

[49] Maar waar ga je vanuit?

Sonja

[50] Ik heb iCloud ook een tijdje met mijn MacBook gesynchroniseerd, dus blijven de afspraken in de cloud staan.

Interviewer

[51] Je hebt ook een foto gemaakt met de iPhone. De vraag is, weet je wat er toen gebeurd is met de foto? En wat is er gebeurd toen je de foto weer verwijderde? Dat heb je eigenlijk al volledig verteld. Maar toch even een samenvatting: Je zei dat als je een foto hebt gemaakt en fotostream hebt aan staan, dan wordt de foto automatisch geüpload naar iCloud. Dus als je de foto van je iPhone verwijderd, dan moet je deze ook nog apart uit de iCloud verwijderen als je alles wilt verwijderen. Dat klopt?

Sonja

[52] Ja precies.

Interviewer

[53] De volgende vraag. Je kreeg ook een opdracht om een AppleID aan te maken. Je moest toen ook een wachtwoord opgeven. Laten we even uitgaan van de eerste wachtwoord die je invulde, in hoeverre schat je in dat het wachtwoord veilig is?

Sonja

[54] Veilig

Interviewer

[55] Als je op een schaal van 1 tot 10, waarbij 10 zeer veilig is en 1 onveilig, een cijfer mag geven?

Sonja

[56] Nou ik denk, het zijn geen ingewikkelde cijfers en letters die geen woord vormen, ik denk dat dat veel veiliger zou zijn. Dus dan denk ik een 6,5'je.

Interviewer

[57] En waarom?

Sonja

[58] Dat komt omdat ik weet wat er allemaal kan. En omdat ik weet dat het allemaal niet zo veilig is als het lijkt. Dus ik ga ervan uit dat er niemand zin heeft om mijn AppleID te hacken, maar ik denk wel dat het zou kunnen. Ik weet dat een wachtwoord echt veilig als je sowieso regelmatig vervangt. En als je cijfers, letters gebruikt en als het onleesbaar is. En dat heb ik niet. Ik kies dan gewoon voor het gemak.

Interviewer

[59] Je bent je dus wel van bewust dat je eigenlijk je iCloud veel beter kan beveiligen, maar je doet dit toch niet omdat dit makkelijker is en je gaat ervanuit dat je geen doelwit bent, kort samengevat.

Sonja

[60] Ja dan gaat gemak echt voor veiligheid.

Interviewer

[61] Volgens Apple voldoet een veilig wachtwoord aan de volgende eisen, niet alleen volgens Apple hoor, minimaal 1 letter, 1 hoofdletter, 1 cijfer, leestekens, geen gebruik van dezelfde tekens achter elkaar. En niet hetzelfde of een deel van je gebruikersnaam, minimaal 8 karakters en niet veel gebruikte wachtwoorden en dan moet je denken aan wachtwoorden zoals 12345678. Niet in de afgelopen paar jaar gebruikt, geen geboortedatum of leeftijd.

Sonja

[62] Maar dan heb ik eigenlijk maar 1 puntje waaraan mijn wachtwoord niet aan voldoet. Dus valt het wel mee. De rest voldoet het allemaal aan. Maar dan moet eigenlijk ook wel, want het is goedgekeurd door Apple als een sterk wachtwoord.

Interviewer

[63] We zijn bijna aan het einde van het interview, ik heb nog een paar vragen. Je moest dus drie geheime vragen instellen. In hoeverre schat je in dat andere mensen en dan moet je denken aan familie vrienden of onbekenden, de vragen zouden kunnen beantwoorden eventueel geholpen door social media accounts of door informatie van vrienden.

Sonja

[64] Ik weet niet meer wat ik ingevuld heb.

Interviewer

[65] Ik heb ze opgeschreven om het makkelijk voor je te houden. De vragen waren: de eerste keer dat je vloog, bijnaam als kleinkind en je favoriete sportclub.

Sonja

[66] Ik denk dat de eerste vraag..., mijn moeder weet alles. Die laatste twee weten mijn vrienden eigenlijk ook wel. Maar het is nergens online te vinden. Nee. De eerste vraag weet eigenlijk bijna niemand. Dat is toch de eerste vraag die ze moeten beantwoorden, dus daar komen ze al niet doorheen.

Interviewer

[67] Maar waarom heb je specifiek voor die 3 vragen gekozen?

Sonja

[68] Omdat ik die wel makkelijk weet en ik denk de meeste mensen niet. Maar het is vooral omdat ik de vragen kan onthouden.

Interviewer

[69] Dus je hebt niet gekozen voor de vragen waarvan je dacht welke zijn het moeilijkste voor andere te raden?

Sonja

[70] Een klein beetje. Maar ook wat ik het gemakkelijkste kan beantwoorden. Maar ik keek ook of het een beetje veilig was. Ik pakte niet de simpelste vragen.

Interviewer

[71] Ok, heb je wel eens je wachtwoord gedeeld met vrienden of familie?

Sonja

[72] Ja.

Interviewer

[73] Waarom?

Sonja

[74] Omdat, niet met veel mensen hoor maar 1 of 2, voor praktische dingen of zo. Als iemand voor mij iets moest bekijken. Of als mijn vriend even op mijn account wilde, prima, daar heb ik geen probleem mee. Maar het ligt er wel aan wat. Dus wachtwoorden voor internet bankieren, die zou ik niet geven. Maar bijvoorbeeld Facebook of zo, dat vind ik niet zo erg.

Interviewer

[75] Maar je zei wel dat je dezelfde wachtwoorden op dezelfde accounts gebruikt of gebruik je toch voor elk account een ander wachtwoord?

Sonja

[76] Ik gebruik op elke account een andere vorm waarin dezelfde elementen in zitten.

Interviewer

[77] Dus je hebt voor ieder account een soort van afgeleide.

Sonja

[78] Ja.

Interviewer

[79] Dus je hebt daar wel over nagedacht om verschillende wachtwoorden te gebruiken?

Sonja

[80] Ja. Ik zou nooit overal hetzelfde wachtwoord gebruiken. Dat is gewoon dom.

Interviewer

[81] Ben je bekend met The Fappening

Sonja

[82] De wat?

Interviewer

[83] The Fappening?

Sonja

[84] Nee.

Interviewer

[85] The Fappening is een gebeurtenis waarbij er van meer dan 100 bekende mensen de iCloud accounts gehackt zijn geweest. Hierdoor zijn veel naaktfoto's van bekende mensen online komen te staan.

Sonja

[86] Ooh ja, ja daar ben ik wel bekend mee, maar niet met die naam.

Interviewer

[87] The Fappening is een naam die vanuit allerlei fora aan deze gebeurtenis is gegeven.

Sonja

[88] Ik heb wel inderdaad gelezen dat er heel veel accounts zijn gehackt en dat al die naaktfoto's online gezet zijn.

Interviewer

[89] Heb je veiligheidsmaatregelen genomen, nadat je daarvan had gehoord?

Sonja

[90] Nee

Interviewer

[91] Je was dus ook niet bezorgd over de veiligheid van je data?

Sonja

[92] Nee.

Interviewer

[93] Wat dacht je dan toen dat gebeurde?

Sonja

[94] Zelig voor die mensen. Ik vind je moet ervanuit kunnen gaan dat als jij gegevens toevertrouwd aan een programma, die jou eigenlijk zegt dat je een sterk wachtwoord hebt, dat dan niemand eigenlijk bij die gegevens zou moeten komen. Dat vind ik eigenlijk de taak van de mensen die dat allemaal programmeren. Ik vind dat wel erg dat dat gebeurd is.

Interviewer

[95] Na het voorval The Fapping heeft Apple twee-staps-verificatie voor alle gebruikers mogelijk gemaakt, ze waren er daarvoor al wel mee bezig. Ben je bekend met twee-staps-verificatie?

Sonja

[96] Nee

Interviewer

[97] Dat houdt in als je je wachtwoord invoert, dat je je identiteit nog een keer moet verifiëren, omdat je dan een SMS krijgt gestuurd naar je telefoon, die je dan in moet voeren. Dit is alleen zo

als je op een andere apparaat inlogt, waar je nog niet eerder bent ingelogd. Als ik je dit vertel, ben je daar bekend mee en gebruik je dat dan?

Sonja

[98] Nee. Ik gebruik het nu niet. Facebook gebruikt wel zoiets. Als ik dan inlog vanuit een onbekende plek, dan krijg ik een melding in mijn e-mail.

Interviewer

[99] Dat heeft Apple ook, maar dit gaat nog een stap verder, omdat je je nog moet verifiëren en krijg je een berichtje naar je telefoon. Dus dat is het nog een extra laag beveiliging.

Sonja

[100] Ooh ja en dan pas kan je er dus in.

Interviewer

[101] Ja, je hebt dus ook nog je iPhone nodig, waardoor het nog moeilijker wordt om zomaar iCloud binnen te komen. Zou je dit ook overwegen om dit in te stellen.

Sonja

[102] Ja dat vind ik wel een goeie. Als het gemakkelijk en gebruiksvriendelijk is, dan zou ik het wel doen.

Interviewer

[103] Als laatste vraag, je kreeg de opdracht om de iCloud te verwijderen, wat verwacht je dat er met je data gebeurd is?

Sonja

[104] Volgens mij heb ik kunnen kiezen wat ermee gebeurd of niet?

Interviewer

[105] Er stond wil je de gegevens op de iPhone bewaren of verwijderen.

Sonja

[106] Maar ik denk wel dat ze lang in de cloud blijven hangen. Ik denk dat wij er veel te weinig over weten. Ik weet ook niet hoe lang, maar ik denk dat de data zeker wel in de cloud blijven.

Interviewer

[107] Ok dank je wel voor het interview.